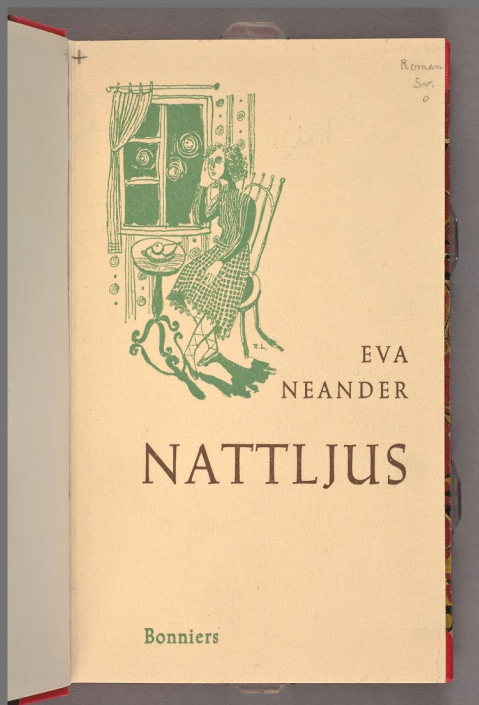

Neander, Eva

Nattljus :

Tryck // / 59 C

Tillkomstår 1949

Digitaliserad år 2020

National Library
of Sweden

Roman
Sar.
o

EVA
NEANDER

NATTLJUS

Bonniers

EVA

NA

EVA NEANDER

NATTLJUS

EVA

NA

N

S
ALBERT

EVA NEANDER

NATTLJUS

NOVELLER

STOCKHOLM
ALBERT BONNIERS FÖRLAG

HISTOR

Stockholm. Alb. Bonniers boktr. 1949

HISTORIEN OM JULIA

När Margi
lillebror som
gen bortom fä
en genväg. D
och följde de
rådman Hann
plakat med or
höll vakt helt
upp. Sakta s
ketplanen. On
in mellan par
gott. Då är o
grinden, som
skogen.

Men får de
syn på dem.
Inte så att h

När Margit Selig och hennes lillebror som barn ville gå till skogen bortom fängelset, tog de ofta en genväg. De gick ner till viken och följde dess strand bort mot rådman Hannäs' villa. Just där ett plakat med orden "Privat område" höll vakt helt förnämt, där går de upp. Sakta smyger de förbi krocketplanen. Om de lyckas rädda sig in mellan parkens träd, så är allt gott. Då är de snart framme vid grinden, som öppnar vägen mot skogen.

Men får den röda, feta jungfrun syn på dem. Ja, då är allt förstört. Inte så att hon är elak. Men hon

skriker med sin gamla hjärtliga röst: "Nej, se goddag, små barn, det var ett kärt besök." Sen bjuder hon på choklad och frågar, hur mamma mår och hur pappa mår. Hon frågar och frågar och sticker då och då in med sitt snälla "ta för er, barn, ät nu riktigt ordentligt, jag skall skära upp mera bröd". Precis som hon trodde, att de inte fick någon mat hemma.

Sen börjar hon att sucka och titta på dem med sina blanka ögon och stönar "stackars små liv, stackars små liv", och man får av ren förskräckelse en bullbit i fel strupe och börjar att hosta. Då dunkar hon en i ryggen, och hela tiden säger hon "stackars små liv, stackars . . ."

Så nedrigt, att den där feta, otäcka gumman fick syn på dem. Lillebror har smet i hela ansiktet.

Han är lik er
som Margit fi
Nu reser de st
och resären i
har gått sönd
danför hans
hänger de.

- Så du se

Hon lägger
kavla upp de
jungfrun mu
"arna små liv

På något vi
ödmjukande.

har korvat sig
ligapojke. Me

hans strumpe
tiden jungfru

Det är avsky
värt, och nu ä

till skogen.

De går sa
Nu bryr de

Han är lik en budda av choklad, som Margit fick, när hon fyllde år. Nu reser de sig upp för att ta adjö, och resåren i lillebrors underbyxor har gått sönder. En lång bit nedanför hans vanliga blå byxor hänger de.

— Så du ser ut, säger Margit.

Hon lägger sig på knä för att kavla upp dem. Den feta, röda jungfrun mumlar alltjämt sitt "arma små liv, arma små liv".

På något vis är allt det här förödmjukande. Lillebrors strumpor har korvat sig — han ser ut som en ligapojke. Mens hon sysslar med hans strumpeband, har hon hela tiden jungfruns ögon i nacken. Det är avskyvärt, allting är avskyvärt, och nu är det för sent att gå till skogen.

De går sakta genom grinden. Nu bryr de sig inte om att ta

någon genväg utan går förbi fängelset. Doktors fru går förbi dem. Hon brukar hälsa så förnämt, och det är precis som hon tyckte, att små barn bör hållas kort, rent principiellt. Men nu ler hon så vänligt, och på denna otäcka dag, denna underliga höst, så är detta värst av allt. Doktorinnan är bara vänlig mot mycket rika barn eller mot mycket fattiga, snoriga. Såna som den hemska Elsa, som det är så synd om och som ibland får komma hem och äta middag. Man mår illa, bara man ser henne, för hon är så blek och fattig, och så har hon strumpor, som är så avskyvärt stoppade. Hon är oäkting också.

Varför såg doktorinnan så snäll ut — precis som de var fattiga barn eller oäktingar.

Nu går de förbi fängelset, och

jungfrun har sagt
Margit, komma
elak. Alla som
dit. Hon skall
liten glugg, pro
Karlsson på bank
rade. — Det är
klara sig från att
Det ser då he
än att man vore
man kommer he
hela huset, och i
kall mjölk och
är borta, par
syns inte ti
pellet varje
Ingenting
smart börjar det
Lyktorna har ta
går en pråm. Fö
nerna här och
och tittade efter
Och rätt som

jungfrun har sagt, att dit skall hon, Margit, komma för att hon är så elak. Alla som är elaka kommer dit. Hon skall sitta innanför en liten glugg, precis som farbror Karlsson på banken, som förskingrade. — Det är hemskt svårt att klara sig från att komma i fängelse.

Det ser då heller inte bättre ut än att man vore en trasunge, när man kommer hem. Ingen finns i hela huset, och i matsalen står det kall mjölk och kall mat. Mamma är borta, pappa är borta och Ester syns inte till. Har de möten i kappellet *varje* kväll nu.

Ingenting är roligt längre, och snart börjar det att skymma ute. Lyktorna har tänts och där borta går en pråm. Förra julen var kusinerna här och de satt i fönstret och tittade efter jultomten.

Och rätt som det var kom där

två jultomtar. Den ena kom från vänster och den andra kom från höger, och de hade säckar på ryggen och såg precis ut som de grälade. Sen tog de varann i hand, och lillebror tjöt av upphetsning och de stora skrattade mer än barnen och var alldeles vilda. Och sen satt de alla i vardagsrummet, och jultomtarna kom in och den ene sa, att han kommit ända ner från Skåne, där kusinerna bor, och att han inte kunde tänka sig, att de ville fira jul utan honom.

Sen fick de julklappar, och Margit fick en jordglob och en klargrön kjol med röda bårder — sån som spanjorskor har — och en tamburin. För de har lärt sig en spansk dans i plastiken, och en kväll, när hon dansade den för modern och fadern, beskrev hon, hur en spanjorska är klädd. De log

mot henne, när de satt vid bordet i salongen och drack kaffe. Och sen fick hon den här dräkten i julklapp.

Plötsligt slår det flickan, att hon är ensam i huset. Ljuset är inte tätt och skymningen har redan börjat falla. Ute blåser en trist höstvind, och de nakna träden ser hotfulla och ängsliga ut, de vajar av och an, likt sjuka, rolösa väsen. Allt detta fyller flickan med en känsla, som hon inte kan ge namn, en underlig, dov saknad, en känsla av något som har gått och inte kan lockas tillbaka. Hon börjar med ens att trösta brodern.

— Var inte rädd, säger hon med jollrande röst. — Hon skär korven i små tärningar. — Du skall få ligga inne hos mej, och jag skall berätta en saga.

Hon tycker, att orden är underligt välbekanta, som hon sagt dem åter och åter denna konstiga höst. "Du skall få ligga inne hos mej och jag skall berätta en saga."

Klockan med sin inskrift "Soli Deo Gloria" tickar hårt. Nu sover brodern. Hon ligger med boken öppen men kan inte läsa. På den lilla stolen bredvid sig har hon sin jordglob. Där finns en lampa i den, och den lyser i mörkret. Hon lägger ifrån sig "De tre musketörerna", släcker ljuset och svänger den sakta. De har norra Italien i läxa, och hon viskar för sig själv:

— Turin, Milano, Genua, Bologna, Trieste.

En känsla, som är både ljuv och bitter, rör vid henne. Hon ligger helt stilla med sina armar under nacken. Hennes hår är tjockt och rött, och när hon ser på sina bröst

får hon tillbaks den lustiga känslan.

Men därute för vinden alltjämt ett sådant väsen, och hennes ansikte, som nyss lyst till och varit ett barns, blir åter bekymrat och alltför moget. Hon tänker på båtarna nere vid sjön. Nu slår vattenet mot bryggan. De gungar av och an, och när man går därnere känns det som de hade liv, ett liv i grått regndis, nära himmel och hav och mycket långt ifrån alla somrar.

Nu tar nyckeln i dörren. Hon ligger helt stilla. Det är fadern. Så mycket har skett sen i julas, att denna visshet ger en känsla av högtid åt barnet. Hon lyssnar till hans steg, som vore hon en förälskad kvinna, på vilken älskaren tröttnat, men åt den varje besök

ändå ger nytt hopp och en ny dröm, att allt skall bli som förr.

— Pappa, viskar hon, och fadern smyger sig fram till hennes bädd.

— Är ingen hemma? frågar han.

Kring honom finns där trygghet, glädje och frihet.

— Ester är visst på kapellet, säger hon, och ingen är hemma. Men jag har lagt lillebror.

— Ingen hemma? säger fadern och tittar på henne.

Hans röst är så underlig. Men hon sträcker armarna mot honom, och en ljuv känsla av vällust är åter över henne.

Dagen efter blir det hon som får välja lag i handbollen. De springer därute i blåa dräkter, och hela rymden är genomskinlig som en tunn glasbubbla, och där ligger bruna och gula löv på marken.

Flickan har hela sin själ i spelet,

det känns som
rytmik, varje rör
viktig. Hennes la
är röd av stolthet,
föta mot ingång
i handen.

Britt Hannäs o
henne. De har
slingrade om var
der de sig om o
Men hon tar in
springer snabbt
duschen. Vattne
ne, hon lyfter ar
högt och sorglö
en handduk åt h
kar sig, får hon
tresse för sina
sin handduk öv
graciöst ut ber
tavla av Degas.
Britt Hannäs
och drar på sig

det känns som när man dansar
rytmik, varje rörelse blir oerhört
viktig. Hennes lag vinner och hon
är röd av stolthet, där hon går bar-
fota mot ingången med sina skor
i handen.

Britt Hannäs och Enid går förbi
henne. De har sina armar tätt
slingrade om varann. Plötsligt vän-
der de sig om och ser på henne.
Men hon tar inte vid sig. Hon
springer snabbt förbi dem in i
duschen. Vattnet rinner över hen-
ne, hon lyfter armarna och skrattar
högt och sorgglöst. Någon slänger
en handduk åt henne. När hon tor-
kar sig, får hon ett plötsligt in-
tresse för sina fötter, hon lägger
sin handduk över axeln, sträcker
graciöst ut benet och är lik en
tavla av Degas.

Britt Hannäs sitter på bänken
och drar på sig sina halvstrumpor,

plötsligt hejdar hon sig i en rörelse och betraktar vännen. Hon har lagt sig till med en ny, släpig röst, ja, överhuvudtaget med ett nytt släpigt sätt att vara. Hon är mycket söt och ända till efter sommaren, när Margit kom tillbaka och hade figur och inte rött hår längre utan kastanjebrunt, så var hon sötast i klassen.

Nu ser hon på kamraten, som alltjämt betraktar sina fötter, och så säger hon med en röst, som om möjligt är ännu mer släpig än vanligt.

— Vem skall du bo hos? . . .

— Bo hos? säger Margit oförstående och övergår till att torka sina fötter.

— Ja, hos din mamma eller din pappa.

Fönstret står öppet. Några ungar leker ringdanser. Hon hör dem

sjunga "Och friska vattnet i klara källan det fryser". Så hör hon åter Britts röst.

— Jag förstår din pappa. Tant Julia är nedrigt tjusig.

Hon svarar inte men börjar snabbt och målmedvetet att torka hela kroppen. Någonting har med ens blivit klart för henne. Doktorinnans vänliga hälsning, den fetajungfruns odrägliga "arma små liv".

Alltjämt tigande börjar hon att dra på sina strumpor. När hon ser ut genom fönstret, tycker hon, att hon ser den oäkta, fattiga Elsa slinka förbi med ett fånigt leende. Det är tyst omkring henne, och hon tycker att hon känner allas blickar in på sig. Hon lyfter sitt huvud och ser på Britt Hannäs, hennes grå ögon är mycket oberörda.

— Jag vet inte, säger hon nonchalant. Vi har inte bestämt oss än.

Klockan ringer. Någon skriker "himmel" och alla får med ens oerhört bråttom. Margit drar sin kjol över huvudet, och när hon är i färd med att knäppa den, ser hon ett ögonblick på kamraterna. Hon ser dem på ett nytt sätt, linjerna i deras kroppar, de har alla fått nya linjer bara på en sommar.

"Tant Julia", tänker hon och fumlar med knapparna i blusen. Så kommer där en underlig hetta över henne. Hon minns, hur fadern böjde sig ner över hennes säng och hur hans närhet på ett ögonblick tog bort all ängslan.

Hon känner något helt nytt, inte sorg eller vrede men något som har både sorg och vrede i sig, fast det är mycket värre. Och hon känner, att hon skulle kunna döda tant Julia.

er. Någon skriker
a får med ens oer-
argit drar sin kjol
och när hon är i
äppa den, ser hon
kamraterna. Hon
nytt sätt, linjerna i
e har alla fått nya
sommar.

tänker hon och
apparna i blusen.
en underlig hetta
on minns, hur fa-
ner över hennes
ans närhet på ett
ort all ängslan.
ågot helt nytt, inte
e men något som
och vrede i sig,
tet värre. Och hon
skulle kunna döda

DOFT AV JUL

Den s
väst av
der, äck
par. Ing
äga och
ning av
bytt på
kom hit.

Lortak
slår, mar
inte två
sina häne
på dass.

Snart
röd. Lik
utbrott.
tidigt oc

Den senaste pigan är bestämt värst av allihop. Hon har löständer, äckliga löständer, som glappar. Ingen bröst hållare tycks hon äga och barmen hoppar i en klänning av svart trikå, som hon inte bytt på tre månar. Inte sen hon kom hit.

Lortaktig är hon, så att det förslår, man har en känsla av, att hon inte tvättar sina fötter och inte sina händer. Inte ens, när hon varit på dass. Fy sjutton.

Snart ringer klockan. Den är röd. Lik en arg gubbe, som får utbrott. Visst ja, hon skulle vakna tidigt och se på franskan. För res-

ten kan hon den. Om inte skulle ingen ändå göra det obehagligt för henne. — Som de gör för Rolf och Enid.

Hon sträcker förnöjt ut sej i bädden. Gardinen är till hälften nerdragen. På karmen står en tulpan i en smal kruka.

Där finns en doft av jul i rummet. Hon rynkar missnöjt på näsan. Det går en olust igenom henne, som hon inte kommer åt.

Den klipper av glädjen över, att hon inte är som Rolf eller Enid, glädjen över, att hon är Margit Selig. Just Margit Selig och ingen annan.

Här ligger hon nu i ett rum med doft av jul och där finns många, som skulle vilja vara denna Margit. — Bara för en liten stund. Gå till skolan i rött hår och grön basker och höra gubbarna säga

"Margit S
Ha så lätt
inte hör
går där so

Men så
lukt och f

Julafton
och hon,

nen och

bar, slå i

hört myck

skall ha

Han gå
runda ög

slå i glas

kan ju in

ifall han

nu.

Hans st
en illustr

ning -
mot desse
När han

”Margit Selig” i en helt ny röst. Ha så lätt för sej, att man liksom inte hör till klassen, utan bara går där som turist.

Men så kommer denna otäcka lukt och förstör alltihop.

Julafton med jungfrun, lillebror och hon, Margit. De går runt grannen och sjunger ”Hej tomtegubbar, slå i glasen” och skrattar oerhört mycket. Bara för att lillebror skall ha en lycklig barndom.

Han går där liten och tunn, med runda ögon — ”Hej tomtegubbar, slå i glasen” och herregud, man kan ju inte direkt fråga honom, ifall han är ett lyckligt, litet barn nu.

Hans stora, runda ögon är som en illustration till någon uppmaning — ”Har du gjort din plikt mot dessa små, tag ett krigsbarn.” När han går i den sorgliga raden

av modern, senaste jungfrun och Margit, alla glättigt sjungande, är det, som höll han på att lära in en psalmvers och man blir alldeles utom sej.

Ja, man skulle vilja slå ut med händerna — som doktorinnan — och pipa:

— Vissa människor är hopplösa. Man gör *allt* för dem och vad är tacken.

Eller ta in honom i rummet och säga:

— Snälle lillebror, allt det där har ju för länge sen gått förbi. Du är i alla fall nio år och jag femton och för resten kan du tänka lite grann på oss andra.

Men det går inte. Inte till en unge, som tycks ha glömt alltihop. Som inte minns, hur det var förut. Bara sitter på sin höga stol och läser och tittar upp med sina

stora, runda ögon, när man kommer in.

Jämt är det något fel på hans kläder eller också har ungen kylt sina händer och man låter iskallt vatten rinna på dem, medan han stirrar, bara stirrar med sina runda ögon.

Häromdan hängde han sej i svängbron, bara för att han ville åka över kanalen. En sån idé. Så han galltjöt med sin lilla, svaga arm i bjälken och det mörka vattenet under sej. De fick veva tillbaka bron, skandal i hela stan och en polis bar hem lillebror. Han sa till modern, att ge ungen ett rejält kok stryk.

Som man kunde slå den där lille, bleke, när han står där och hela kroppen darrar. Bara skrek gjorde man och såg väl inte klok ut. Det var hemskt.

Nej, inte ens när han satte sej i mjölkutkörarns bil och fick den i gång. Full fart nerför backen och lillebrors ansikte genom rutan. Man såg honom redan död och begrep hur man älskade ungen.

Eller söndan, när han gick i kyrkan alldeles ensam och hade en röd ballong i näven.

Doktorinnan sprang hem och ringde till modern, det var biskopen, som predikade, tänk biskopen, och där satt lillebror, son till advokat Hannäs, som skilde sej från fru Hannäs för att gifta om sej med en aktris. Frun kom på dårhus ett tag. Mycket sorgligt. — Hela kyrkan såg ingenting annat.

Men lillebror kom hem med sin röda ballong i näven och det var söndag med påskgul vårsol ute och jungfrun hade fyllt blommor i varenda vas. Han stod där så

förtjust i dörren med sin ballong.
Sin röda ballong.

Plötsligt sprang modern emot honom, man begrep inte, om hon grät eller var full i skratt och hon höll visst på att krama ihjäl ungen.

Hon var så vacker i blå klänning av nåt mjukt tyg och hon såg så vilset, uppgivet olycklig ut med tårar i ögonen. Här hade de skämt ut sej inför hela stan, tänk, ballong i kyrkan och ändå drack de kaffe med kakor och sylt.

Rätt som det var fnittrade modern. Precis som för länge sen.

— Tänk doktorinnan, sa hon drömmande, och biskopen. — Hon tittade ut genom fönstret, som flöt de där likt två röda ballonger.

Det är hopplöst också. Nu går människan i köket och sjunger oanständiga visor. Själv ligger man

och grubblar över lillebror. Den olyckan.

Men det var luktens fel. November för tre år sen. En dag lika grå som den här.

Tant Julia på besök . . . hennes mun lik ett stort, fuktigt körsbär.

– Ungen är född till dansös, säger hon.

– Å, tant Julia, få svänga runt fort, fort med lyfta armar och ramla ner i ditt knä. Bli som dej, ovan allt, likt en stjärna och ändå inuti allt.

Och Julia mittemellan modern och fadern – Med armen över faderns axel. Hon, Julia, säger.

– Kom ihåg att se oberörd ut. Som du gav sjutton i vårt bifall. Som du gav sjutton i både visslingar och bifall. Kunde traska i väg till en bakgård och dansa för råttorna.

Hennes r
heme förv

Tre år se
därpå irrade
tom våning

Var fann
Någonstans

lingar och l

Ingenting
Och de där
mor.

– Kom i
Så blev

tar skola o
ruett i grö
att se oberö

Men någ
november
blåst och h

Och någ
doft av jul.
bror, och

Hennes röst blir gäll. De ser på henne förvånat.

Tre år sen nu. I november året därpå irrade man ensam genom en tom våning.

Var fanns då Julia och fadern? Någonstans i säkerhet för visningar och bifall.

Ingenting, bara ekot fanns kvar. Och de där orden likt vissna blommor.

– Kom ihåg, att se oberörd ut.

Så blev man då Margit Selig, tar skola och vänskap likt en piruett i grön kjol och minns jämt att se oberörd ut.

Men någonstans är det alltid november med sjuka, rolösa träd, blåst och halvdunkel.

Och någonstans finns alltid en doft av jul. Av julafton med lillebror, och hon Margit dansande

med sista jungfrun kring en julgran. "Hej tomtegubbar, slå i glaset."

Någonstans sitter brodern evigt vid fönstret, ansiktet en rynkig gubbes, och är all ens oro. — Ett spinkigt barn med ansiktet vänt mot blåsten.

MODEL

3 Neander Natl

frun kring en jul-
mtegubbar, slå i

itter brodern evigt
nsiktet en rykig
all ens oro. - Ett
med ansiktet vänt

MODELL I LÖKFRISYR

3 *Neander Nattljus*

Hon ha
paket och
skjuter ne
sörskans d
med en
kvinna, s
fram och
många "a
ting gick
Varför s
i håret, tä
ten. Strän
man mins
oerhört tr
att gå run
resignerad
en sån hä

Hon har hela famnen full med paket och när hon med armbågen skjuter ner handtaget till hårfri-sörskans dörr, så faller ett i golvet med en duns. Den gullhåriga kvinnan, som äger salongen rusar fram och plockar upp dem under många "ack" och "o" och "ingen-ting gick väl sönder".

Varför ser hon aldrig snygg ut i håret, tänker kvinnan med pake-ten. Strängt taget vore det, vad man minst kunde begära. — Så oerhört trist och psykologiskt fel att gå runt i grilliga testar och se resignerad ut i det här yrket. Och en sån här dag till. Man får något

tjockt i bröstet vid blotta åsynen, som vore hon satt att illustrera någon tes om alltings fåfänglighet. Eller någon modern, sofistikerad roman om sjaskiga, trista kvinnor, som misslyckats.

Jag avskyr såna där historier — tänker hon. — Kan precis tänka mig hur de ser ut, som skriver dem, små, mörka typer med kalla ögon och långa munstycken. Såna där, som går omkring på parties, iakttar och förvränger allt. — Tror förstås, att de är något.

Men hon säger ingenting av detta. Hon ler strålande och säger i stället.

— Tack, *snälla* fru Karlsson. Jag är då en riktig slarva. — Tänk, det sa min man också, en dag vid frukosten. — Konstigt, att du är slarvig, sa han. — Det fanns inga rena skjortor i hans låda, se. — Han

svor och letade och sen vid frukosten tittade han plötsligt på mig och sa. — Konstigt, att du är så slarvig. Vad man än kan säga om kvinnor av din typ — de brukar ha sinne för ordning. — Har fru Karlsson hört.

— Om det är din mening att vara oförskämd — sa jag, och fick kaffet nästan i halsen, så ledsen blev jag — om det är din mening att vara oförskämd, då . . .

Men han såg plötsligt helt vänlig ut och sa — lilla gumman, låt oss inte gräla nu.

Apropå kaffe, *vill* fru Karlsson beställa in kaffe och några bakelser. Jag har fått en riktig hunger efter sötsaker senaste tiden. Vad kan sånt bero på? Jag bara äter och äter och blir tjockare för var dag, som går. — Det är en fullständig passion. Har fru Karlsson hört

talas om en läkare, som lär vara så oerhört bra. Man får en slags tabletter, så man inte känner någon hunger. Min man talade om det vid frukosten för ett par månader sedan.

— Det går alldeles smärtfritt, sa han. Ja, han lät vådligt angelägen. Men jag förklarade för honom, att han inte begrep, hur *roligt* det är att äta. Inga tabletter i världen kan ersätta det nöjet. — Och så litet roligt som jag har med en man, som jämt arbetar över, eller är på sammanträde, så är det orätt att missunna mej det lilla nöjet.

Jag trodde, att han skulle bli ond och börja diskutera — som förr. Men han bara sa — Ja, ja lilla gumman, låt oss inte tala om den saken.

— Och håret skall läggas som vanligt, säger den gullhåriga — vå-

gor på sidorna och ett fall i nacken —.

Frågan är retorisk, hon har redan garnerat ett antal styva vågor i det blöta håret.

— Ja, ja naturligtvis, säger frun i stolen. Hon mumsar på en söt bakelse och betraktar sej själv med stora, liknöjda ögon, som plötsligt får en glimt av det ljus, man ibland kan ana hos lata djur — duvor eller kaniner.

Vilka frisy rer man ändå kan se folk i. Häromdan var vi på middag, min man och jag, för resten hos en av de andra cheferna. Min mans stenograf var med, hon är enda kvinnan på kontoret, fru Envall heter hon, *fru* kantänka. Hon har ett barn, men det är också allt. Och hon hade sitt hår uppsatt i en sån där lök, vet fru Karlsson Är

det inte fult. Hon är av den där lilla mörka typen, som inte säger något, bara är eleganta och går omkring och för sig. En riktig sån där, sån där *manslukerska*. Hon verkar så fin av sej minsann, sitter där och lyssnar, när man talar till henne och visar sej söt. Men fru Karlsson skall se, hur hon tittar, bara det går en karl förbi. Som hon ville krypa in i honom. — Usch.

Min man påstår förstås, att hon är den duktigaste stenograf han haft. Sånt känner man väl till. Men den ton han berättar det i, den retar mej. Den är liksom så avfärdande.

— Nå, hur står det till med "fru" Envall, säger jag vid frukosten. — Då vecklar han bara upp en tidning — som en mur — och säger "bra". Eller också "hon är verk-

ligen duktig, den duktigaste steno-
graf, jag haft.”

Men hennes moral, *den* talar
han inte om. Och ändå har min
kusin, som är från samma stad
berättat en hel del. Ja, en *hel del*.

Det påstås, att hon fått barnet
med en jurist på länsstyrelsen. Jag
känner till honom. Han är gift
och har två förtjusande barn. Allt-
nog, hon lär *själv* ha önskat det.
Hon kan inte älska någon annan
lär hon ha sagt — och eftersom
han inte vill skilja sej, så ville hon
i alla fall ha ett barn med honom.
Har fru Karlsson *hört*?

Jag har ju mina egna tankar för-
stås. Naturligtvis var det rena
olyckan. Ingen vettig människa
går väl och trasslar så till det för
sej av fri vilja. — Fast det låter
bättre kantänka.

Det är omöjligt att tala om sa-

ken med min man. — Jag diskuterar inte min personals angelägenheter, sa han i början och satte tidningen för hela ansiktet. Hon får ha ett helt barnhem för mej, bara hon sköter sitt arbete.

Men häromdan, när jag frågade bara på skoj. Om din älskade "fru" Envall går och gifter sej, hur skall firman klara sej då.

Ja, då tittade han bara på mej och sa. — Hon kommer inte att gifta sej —. Så tvärsäkert, sa han det, vet fru Karlsson, att jag sa rent automatiskt. — Hur vet du det?

Då blev han röd i ansiktet och skrek. — Det var ett förbannat tjatande och sen rusade han ut i tamburen och drog igen dörren efter sej med en smäll.

Jag satt kvar som förstenad, sen gick jag och la mej och läste

veckotidning
tänka, bara
nästan två

Det var
Karlsson, ti
och han k
ljuset och
vårt äktens

hissen gick
till och tro
men det v
gick varje
inbillade n
kom jag i
varit, och
gifta. Jag

blev jag lu
Nu Mil
hem, skall
emot hono
fru Karlss
gottade me
jag skulle

veckotidningar och kunde inte tänka, bara åt och åt och läste, nästan tvångsmässigt.

Det var förskräckligt, vet fru Karlsson, timme efter timme gick, och han kom inte. Jag släckte ljuset och låg och tänkte igenom vårt äktenskap och varenda gång hissen gick där ute, så ryckte jag till och trodde, att det var han, men det var aldrig han, hissen gick varje gång förbi. Jag låg och inbillade mej allt möjligt, och så kom jag ihåg, hur lyckliga vi varit, och hur många år vi varit gifta. Jag bad till Gud, och så blev jag lugn och sa till mej själv:

Nu Mildred, när han kommer hem, skall du vara riktigt snäll emot honom, riktigt snäll. Ja, vet fru Karlsson, jag riktigt låg och gottade mej i tanken på hur snäll jag skulle vara. — Ni förstår, jag

har aldrig haft något intresse för de... ja... fru Karlsson vet... det där mera intima.

Men plötsligt, när jag låg där och funderade, så började jag längta efter honom så förfärligt. Också tänkte jag på hur lycklig han skulle bli, stackarn. Han har minsann inte varit bortskämd.

När han äntligen kom, ja, då hade jag redan somnat. Jag hörde, hur han satte nyckeln i låset och smög sej in i salongen. Sen höll han på en stund i badrummet. Vad som än hände skulle min man inte gå och lägga sig utan att duscha.

Johan, ropade jag. Men han svarade inte. Det blev alldeles tyst i badrummet och jag skrek — Johan — en gång till.

Då kom han ut i badrock och med handduken slängd över sin axel och satte sej på min sängkant.

Han såg så
och det va
hans blick,

— Förlåt

Vi har haft
den sista m
så där på k

Då la jag

nom, och vi

gjorde han

— Vet du

tror, att jag

än jag som

han:

— Jag ko

färsresa en n

frun lägga i

Jag nicka

halsen på r

säga något.

Men han

hans ansikte

— Det är

Han såg så vänlig och lycklig ut, och det var något nästan ömt i hans blick, när han såg på mej.

— Förlåt mej, Mildred, sa han. Vi har haft så mycket att göra den sista månaden och jag ryter så där på kontoret med.

Då la jag mina armar om honom, och vi satt alldeles stilla. Sen gjorde han sej lös och sa:

— Vet du, jag är så trött, så jag tror, att jag inte hinner i säng förrän jag somnar. Och i dörren sa han:

— Jag kommer att resa på affärsresa en månad, vill du be jungfrun lägga i ordning mina kläder —

Jag nickade, gråten var uppe i halsen på mig och jag kunde inte säga något.

Men han stod kvar i dörren, hans ansikte hade blivit allvarligt.

— Det är något viktigt, jag vill

säga dej, sa han. Men vi har ju så svårt att tala med varann, så jag skriver till dej i stället.

Jag kunde inte säga något, nickade bara och när jag vaknade sent på morgonen, så var han borta. Han hade själv ordnat med packning och alltihop. — Och nu har jag gått i två dar och bara väntat på det där viktiga, han skulle säga mig i brev.

— Skall det vara fixativ, säger den gullhåriga medlidsamt och damen i stolen nickar. Hon granskar sej i nackspegeln och säger med plötslig häftighet.

— Vad det är skönt att ha en frisyrr, som man är van vid och trivs med. Jag avskyr de där moderna frisyrrerna, speciellt den med en lök mitt i huvudet. Min mans stenograf, som jag visst har nämnt, har en sån frisyrr. Det skall verka

kontinentalt,
klädsamt.

Hon samta
tappar ett a

När den g
granskar hon
huvudet.

Hon är li
där modern

hon. Jag ka
är små, m

skriver dem
i sån där h

kontinentalt, men är enbart miss-
klädsamt.

Hon samlar ihop sina paket och
tappar ett av dem i dörren.

När den gullhåriga tar upp det,
granskar hon kritiskt det nedböjda
huvudet.

Hon är lik nån kvinna i en sån
där modern, elak novell, tänker
hon. Jag kan slå vad om, att det
är små, mörkhåriga typer, som
skriver dem — små, mörkhåriga
i sån där hemsk lökfrisy.

KEN

4 Number Natl)

KENNETHS MOR

4 *Neander Natljus*

För
min m
barn.
tycka o
lindar
Mina b
hängde
som fö
rent a
mig.
Men
skulle
son G
kan ty
något
Till
den m

För nio år sen flyttade vi hit – min man och jag och våra fem barn. Jag lärde mig snart att tycka om den här våningen med lindar utanför de breda fönstren. Mina barn var inte längre små. De hängde nu inte mer fast vid mig som förr. Den yngsta flickan hade rent av börjat vända sig ifrån mig.

Men det var inte om henne, jag skulle berätta. Inte heller om min son Gösta. Så underligt det än kan tyckas, gäller inte berättelsen något av mina barn.

Till saken hör ändå, att Stig, den minste, är harmynt. Och så är

han litet efter sig. Jag var väl för gammal, när jag fick honom. Också var jag så betryckt. — Fast läkarna påstår ju, att sådant inte lär göra någonting.

Mina andra barn har jämt förstått att hävda sig. Men Stig, min lille gosse, hade ingenting, som var honom till hjälp. Det var som om han själv rått för sin fulhet. Han gick ensam till skolan i gryningen med skolväskan i handen. — Mina andra barn, tror jag, skämdes för honom. De drack sin choklad så fort och sen sprang de.

— Kan ni inte vänta på lillebror, sa jag. Men de var redan utom dörren som de inte hade hört mej.

Då blev någonting hårt inom mig. Jag tyckte, att jag tvungit mej inpå dem. — Å nej, tänkte jag, vi reder oss nog utan er. Och jag strök honung på Stigs bröd-

skiva. M
på hans
nan.

— Du

pojke, s
mot me
sorg i h

Det g
litet py

gen. Ja
lyssnad

gick n
tänkte

han i s
stå där

varför
honom.

Och ja
nom oc

Men
skulle

dagsru
klockan

skiva. Medan han åt, tittade jag på hans hår som föll fram i pannan.

— Du har så vackert hår, min pojke, sa jag. Då log han upp mot mej. Men jag diktade in min sorg i hans ögon.

Det gjorde mej ont, att ett sånt litet pyre skulle bära all den sorgen. Jag stod kvar i dörren och lyssnade till hans steg, när han gick nerför trappan. Och jag tänkte på, att om en stund var han i skolan. På rasten skulle han stå där helt ensam. — Inte förstå, varför ingen brydde sej om just honom. Bara veta att det var så. Och jag grät av ömkan med honom och med mig själv.

Men det var ju inte om Stig, jag skulle tala. Radion står på i vardagsrummet. Ute är så ljust, fast klockan börjar lida mot sju. Det

var en sådan här dag, som Stig kom hem med Kenneth. Ja, han hette så — Kenneth. Jag log en smula, när han sa sitt namn. Vid frukosten samma dag hade vi ju skämtat om detta. Att alla barn i kvarteret hette Kenneth. Billy, Kenneth och Bobby.

— Det märks, att vi bor i en engelskvänlig stad, hade min man sagt.

Sen kom han till oss mest varje dag. — Kenneth. Jag tyckte att det var som Gud skickat honom. Han lekte med min pojke, Stig. De sprang genom rummen och jag njöt av att lyssna på deras skratt.

Denna tid grubblade jag aldrig över vem Kenneth var, eller från vilken miljö han kom. Han tycktes mig söt och välklädd och inte alls olik någon av de andra barnen

som sprang upp och ner i husets trappor.

En dag, när jag stod i köket, ringde dörrklockan. Jag höll på att rensa strömming och mina händer var smetiga. Eftersom jag inte väntade någon gäst och mina barn ännu var i skolan, tog jag för givet, att något bud eller kanske en dörrknackare gått stora vägen. Jag beslöt mig för att inte öppna. Men den objudne ringde otåligt sina korta, enerverande signaler.

Jag vill minnas, att jag såg ond ut, när jag äntligen gick. Men vilken min jag än haft tycktes den inte ha berört damen, som stod där ute. Hon log emot mej — ett leende, som förstod allt, förlät allt och visste råd för allt. Jag avskyr dylika leenden. De gör mig generad. Ger mig samma diffusa känsla

av obehag, som jag får, när någon insekt lyckats nästla sej in mellan kläderna och huden. Mitt ansiktsuttryck var blottat på varje nyans av förståelse.

Men damen tog inte alls vid sej.

— Jag är Kenneths mor, log hon.

— Å, sa jag. En känsla av panik kom på mej. Jag såg ner på mitt förklä och mina händer. — Stig in, sa jag förläget.

Kenneths mor tog av sej kappan och gick självklart in i vår salong. Inte olik en kafferepsgäst, vars hela yttre ger till känna, att hon ämnar låta sitt besök ta tid.

Jag bad henne slå sig ner och gick ut i köket för att sätta på kaffe. Min nervositet hade inte gått bort. Tanken på, att Kenneths mor satt ensam där inne berörde

g får, när någon
tla sej in mellan
en. Mitt ansikts-
t på varje nyans
inte alls vid sej,
neths mor, log
känsla av panik
såg ner på mitt
änder. — Stig in,
g av sej kappan
in i vår salong,
feresgäst, vars
känna, att hon
sök ta tid.
slå sig ner och
ör att sätta på
titet hade inte
å, att Kenneths
r inne berörde

mig lustigt nog inte angenämt. —
Men jag skändes över känslan.

När jag kom in med brickan hade solen trängt fram, och ett blått, helt ljuvligt skimmer föll i rummet. Jag minns, att Kenneths mor satt under en tavla med gatmotiv från Italien. Och jag tänkte, att hon var lik en av dessa matronor, som jag sett på bilder och färgade vykort.

Kvinnotypen får mig ofta att tänka på feta duvor, som kurrar belåtet. Lika de duvor, som förr brukade bygga sina bon på vår balkong. Vi sökte jaga bort dem, men de kom alltid tillbaka. De små knappar som var deras ögon glittrade ondskefullt. Jag kan gott tänka mej att bli hemsökt av en sådan i någon mardröm.

När jag hållt i kaffet släppte min gäst loss. Hon böjde sig fram

mot mig. Under sitt tal andades hon mej rakt i ansiktet

Det var en nyckfull dag. När vi talat en stund hade solen redan gått bort igen. Jag såg ut medan jag lyssnade. Kvinnans svada syntes mig trist och närgången. Retad undrade jag, varför hon alls kommit.

Plötsligt började hon tala om de två barnens vänskap. Jag ryckte till som om någon rört vid ett ömt sår. Åter fick hon mej att tänka på duvor — på en fet, trist duva, som inte går att köra bort.

Hennes tal hade klart sagt mej, att hon var fattig. Tydligen hade hon också detta, som — lite vulgärt — kallas födgeni. Hon gick så snabbt över från talet om våra barn till att berätta om familjens dåliga ekonomi. Likt en positivhalare, som vid en sentimental me-

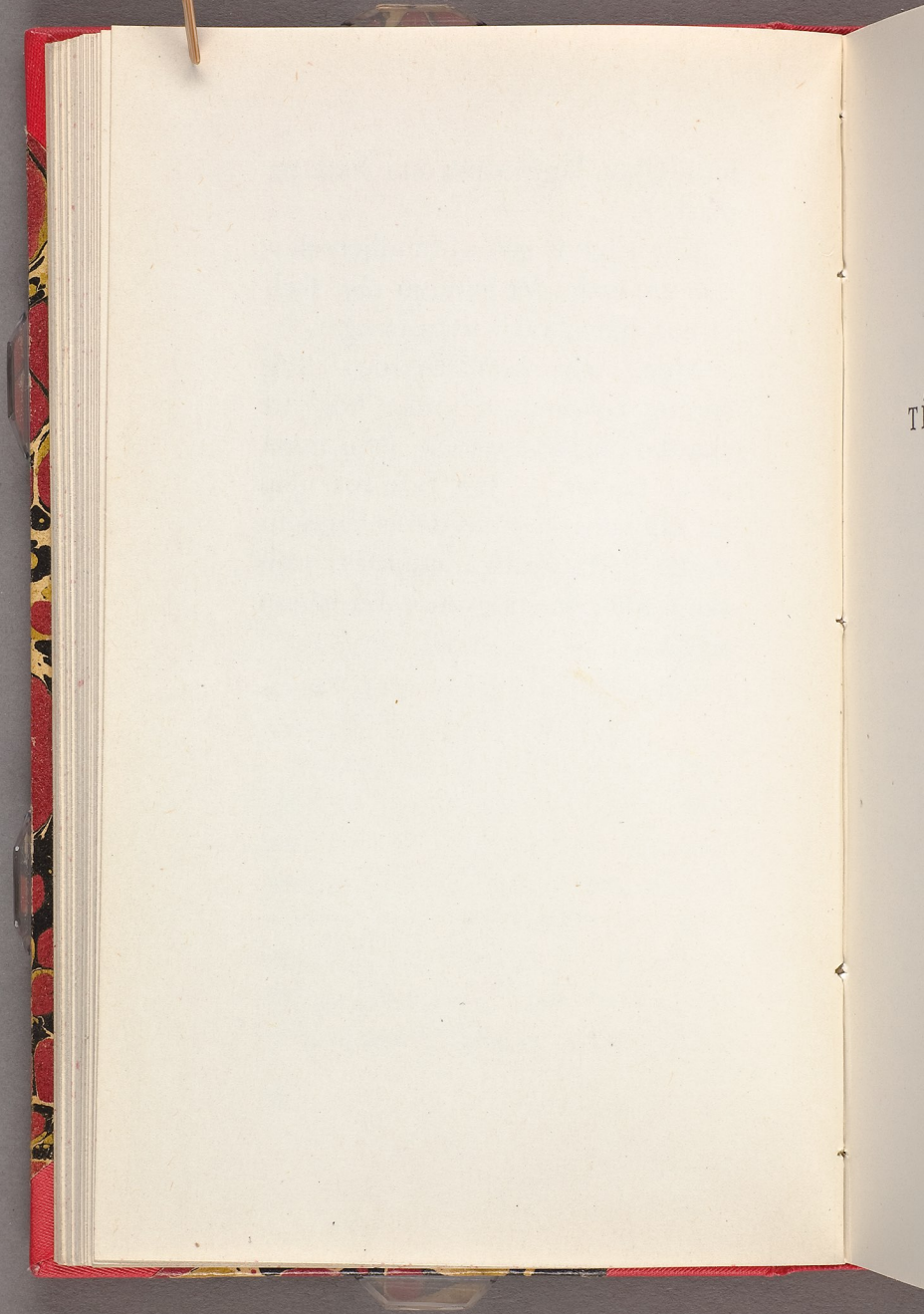
der sitt tal andades
ansiktet
nyckfull dag. När vi
l hade solen redan
Jag såg ut medan
kvinnans svada sye-
h närgången. Betad
arför hon alls kom-

lodi sakta lägger ner sin hatt på
marken.

Naturligtvis gav vi familjen eko-
nomisk hjälp. Vi hade ju råd. Och
vi har själva varit utan pengar.

Men, när Kenneth och Stig
sprang i våra rum under högljutt
skratt fick jag stundom igen mina
onda tankar. — Jag fick för mej,
att det var roligt om deras vänskap
varit helt vanliga pojkers vän-
skap. Som ingen kunnat dra någon
nytta av.

gade hon tala om
vänskap. Jag ryckte
gon rört vid ett ömt
hon mej att tänka
en fet, trist duva,
t köra bort.
ade klart sagt mej
tig. Tydligen hade
a, som — lite vul-
dgeni. Hon gick så
ån talet om våra
rätta om familjens
Likt en positiv-
en sentimental me-

TÊTE À TÊTE MED
LYSISTRATE

Nu
två ve
första
såg ut
underl
flyttas
talade
alla g
dessa
kämne
sin ba
- J
allvar.
Lyf
ögon.
Sen
Och h
hustru

Nu har vi bott på pensionat i två veckor. Häromdagen föll den första snön. Jag stod i fönstret och såg ut över vattnet. Det var en underlig känsla att plötsligt förflyttas in i ett annat landskap. Vi talade om det vid frukosten och alla gjorde sina reflexioner. Å, dessa pensionatsreflexioner. Man känner sig plötsligt förflyttad till sin barndoms frukostbord.

— Ja, nu har vintern kommit på allvar.

Lyftade grötskedar, menlösa ögon. Alla suger på ämnet.

Sen vänder sig någon till mej. Och hur står det till med doktors hustru?

— Bra, säger jag och ler förbindligt. — Det blev lite sent i går bara. Och min hustru hör inte precis till de morgonpigga.

Författaren vid bordet talar om sej själv. Han har fått dåliga recensioner och är i färd med att skriva svar till sina kritiker. Han hejdar mej ofta i trappan och läser upp dem. — Mycket bra, säger jag. Ge på dem.

Min hustru påstår, att jag är konciliant. Men, herregud, dessa människor ser vi kanske inte mer. Nej, säkert inte. Bästa sättet att undvika komplikationer är att ge det svar, som han väntar av mej. Genom att vara ohövlig eller ge uttryck åt vad jag tänker skulle jag engagera mej allt för djupt. — Varför spilla krut på döda hökar?

— Hur kan du, säger min hustru och putsar sina naglar. Jag tycker,

att han
hustrun
sakta if
hon. De
jag - v
döme. F
på sig. I
hon lös
sakta. S
i spegel
en ange
Min n
- Va
säger ja
rar, lite
snäll. V
något sp
själv. O
i fickorr
mot allt
kort, tän
jag sede
värme

att han är allmänt förfärlig. Och hustrun sen, säger hon och lägger sakta ifrån sej filen. Sen fnittrar hon. Detta fnitter skall — förstår jag — vara i stället för ett omdöme. Hon har en röd morgonrock på sig. Det tjocka, mörka håret har hon löst upp och kammar det sakta. Så betraktar hon sej förnöjt i spegeln. — Hon är fullt uppe i en angenäm kurtis.

Min röst blir het.

— Vad är det för fel på henne, säger jag. Jag tycker, att det är en rar, liten människa. Framför allt *snäll*. Vid ordet snäll kommer där något spetsigt i rösten. Jag hör det själv. Och jag knyter mina händer i fickorna. Där ute lyser rönnbären mot allt det vita. Förbannade vykort, tänker jag. Lilla fågel, tänker jag sedan, lilla fågel. Där flyter en värme igenom mej, men den för-

flyktigas snabbt och lämnar kvar en känsla av äckel. Som från något billigt vin.

Hon ler roat. Hennes rörelser blir alltmer loja. Hon lyfter en ask från någon crèmeburk, närmar ansiktet mot spegeln och gnider försiktigt in ansiktet, som fullgjorde hon någon högtidlig ritual.

Mitt huvud känns tungt. Som där rann en varm gröt i det. Nu sträcker hon ut ena benet. Hon drar med en öm gest på sina strumpor.

Fan, tänker jag. Som nu detta med författarens hustru. Hon är inte ung längre — min fru är tjugu-åtta — hon har en figur som en burk och små, korta taxben. Hon spelar med ögonen och verkar billig revy. Nån gång har hon visst misslyckats på scenen.

I går, när vi var på Stadt, drack

hon för mycket. Hon fick ett plötsligt behov av att bikta sej. Å, den där lilla tjocka burken med de korta taxbenen. En liten fågel instängd i sin bur av vimsiga tankar, ett helt liv av förvirrat flaxande mot galler. Ja, ett ögonblick tyckte jag att jag höll en skadad liten fågel i handen. — Det var kanske spriten, som gjorde mej känslsam.

— Vad tyckte du om dem, sa jag i morse. Då fnittrade min hustru.

— Allmänt förfärliga, sa hon. — Men jag tänkte på en fågel som en gång under min skoltid förirrat sej in i mitt rum. Jag vaknade av hennes flaxande mot rutan. Då var jag ändå tretton år. Men jag minns, att jag höll för mina ögon och skrek. Detta hjälplösa flaxande syntes mej som det mest outhärdliga ljud, jag någonsin hört. Min bror rusade in och tog upp fönstret. I flera dar

efteråt skrattade man åt min rädsla.

Jag tyckte, där jag stod vid fönstret, att fågeln var i rummet och att den slog hjälplöst mot rutan. Och jag fick en underlig känsla av, att min hustru var road av skådespelet. Att hon skulle kunna sitta mycket länge och kallblodigt se på, ja, ända tills fågeln gett upp striden och fallit ner död.

Plötsligt kom en slags motvilja på mej. Jag kunde inte förstå, att jag inte från början insett, att hon var min fiende.

Jag tyckte, att det måste vara ett fruktansvärt misstag detta, att jag var bunden vid en kvinna, som njöt av att se en duva slå sig blodig mot ett fönster.

När hon kom fram och rörde vid min axel och tryckte sej kelet in till mej, så stötte jag bort henne.

Något som inte hänt förr under vårt äktenskap. Hon sa ingenting. Vi stod båda tysta.

Ja, nu har vintern kommit på allvar, sa hon och tittade ut. Sen frös hon till och svepte in sej i sin röda rock. — Jag tror, att jag äter frukost på rummet igen, sa hon.

När jag stod i dörren hejdade hon mej.

— Du tycker, att jag är elak, sa hon. Plötsligt liknade hon en skrämmd flicka. Men jag blir så trött av dem. Stängsel överallt. De får mej att tänka på duvor. Söker bara reda på en balkong. Eller parasiter. Av det slaget, som liknar blommor.

— Ibland, säger hon, när du sitter uppe till sent — så är jag plötsligt vaken. Jag ser på dej utan att du vet om det. På dej och dina

tabeller. Där sitter du och ser lycklig ut. Alldeles borta.

Och jag tänker — än jag då. Här ligger jag och väntar. Då känner jag mej som en alltför tam duva, en guldfisk, en parasit. Och vems är felet. Ditt.

Jag stirrar på henne.

— Det skulle vara roligt att höra på dej, säger jag. Men jag tror att de väntar där uppe.

— Och sen grips du av medkänsla, utropar min hustru, som hon alls intet hörde. Leker Sankt Göran. Nu sist med den här lilla taxbenta aktrisen med sitt kvitter och sin försupne karl. Men vad är det du vill göra henne fri till.

— Lugna dej, säger jag.

Men hon, som är så blek annars. Nu är hon alldeles röd i ansiktet.

— Till en större balkong, säger hon högt och jag tittar på gran-

nens vägg . . . Till en ny kupa, en annan säng och en karl, som kanske rent av är *nykterist*.

Du vill alltid göra henne fri till dej, aldrig *med* dej. Nej din guldfisk och din tama duva skall hon vara. Men sen får du heller aldrig något mer än en guldfisk och en tam duva, säger min hustru hämndlystet.

Och där ute faller snön i vita flingor mot det mörka. Hon är så vacker där hon står i sin röda morgonrock med lampljuset på det ännu liksom barnsliga ansiktet. Jag vill gå fram till henne och skratta bort denna plötsliga vrede. Men det är som jag inte vågade. Hon är alldeles ny i dag.

— . . . Vi är så mycket annat, säger hon eftertänksamt. Vi är också stjärnor. Lika unga och heta är vi, som dem du drömmer om bland

dina tabeller. Vi är inte tama må du tro. Ja, lika högt kan vi flyga som den fågel, de sa, att din tanke var. När du hade dina vetenskapsmän hemma på din trettiofemårsdag.

En oupptäckt värld finns runt om Er. Men vad ser ni utav den. Ni bara upptäcker och bygger, och när allting är upptäckt och allting byggt, slår ni sönder det ni byggt med vad ni upptäckt. Sen sjunger ni hjältesånger över varann.

Och i en rymd full av längtan och djärva drömmar, i en helt ny och helt ung värld, i den kan ni bara se guldfiskar och tama duvor. Ni talar till dem i pjollrig ton eller kastar ut dem, om ni får tag på en ny art hos gubben i akvariet. Tills dess simmar de så näpet omkring med smågullfisk och allt, eller

kuttrar helt
döds, att Vi
sej.

Jag går f

i hemes ax

slutsamt n

mycket du

ton av båd

- Att o

kvinnu ova

och ritar s

bröstvärtor

Hon sm

ena hand,

band med

- Inner

säger hon.

och de bla

vara sköna

riga vackra

Då skul

por och så

kuttrar helt ömt och är rädda intill döds, att Vredens dag skall närma sej.

Jag går fram till min hustru, tar i hennes axlar och drar henne beslutsamt ner på bädden. — Så mycket du funderar, säger jag i en ton av både ömhet och raljans.

— Att du var en tänkande kvinna ovanpå allt, smickrar jag, och ritar små cirklar runt hennes bröstvårtor.

Hon smeker mitt hår med sin ena hand, och drar upp sitt axelband med sin andra.

— Innerst inne känner de hat, säger hon. Ja, de ljuvast kuttrande och de blankast gula drömmer sej vara sköna, gyllene hajar eller buriga vackra fåglar med skarpa klor.

Då skulle de spärra in er i kupper och sätta er i burar och kasta

er från trädtoppar, och ta upp er igen och ha väldigt roligt.

Min hustru betraktar förnöjt sina långa ben. Någonstans ringer en gonggong för sista gången. Men jag sitter ändå kvar. Ja, det känns som vore jag för häpen att resa mej.

— Och alla de, som måste gömma sej i luft och vind, därför att de inte rymdes i någon kupa, säger hon fantasifullt, de skall komma tillbaka i ert rum, likt stolta stjärnor, skrattande solar och förnäma månslingor. Ni skall förundrat se upp från planeringen av ett telegrafnät mellan "Världens ände" och "kolonin Mars" och säga. — Vi har bestämt träffats förr. I annat fall måste saken repareras. Jag har två biljetter till Operan. (*Du van* skulle haft den andra. Fast det är totalt uteslutet nu.)

— Men då skall vi bara glittra helt gåtfullt, säger min hustru och ser ut genom fönstret i det gråaktiga mörkret. — Kan vi få bägge biljetterna, säger vi. Och sen går vi ut i köket till era duvor, som snyftar och har bränt sej på tummen och är med barn igen.

De följer med på Operan. Efter som duvan ju aldrig varit någon duva innerst inne, kommer hon hem, sätter sej mittemot ditt arbetsbord och säger.

— Telegrafledningar har jämt intresserat mej. Får jag titta på det här arket. Du som inte kan steka en biff en gång utan mej. Hur har jag någonsin kunnat släppa dej lös, alldeles ensam, på telegrafledningar.

Och hon är helt olik sej. Inte alls nån typ, som man kan slänga ut genom fönster, så utan vidare.

... Min fru drar den röda nattrocken om sej.

— Så kan jag ligga och fundera, säger hon. Men kanske ingenting är fel, som det nu är. Kanske är det bara som jag känner.

Ändå blir jag så trött ibland på guldfiskar och tama duvor. Trots att jag är en själv. Eller kanske just därför.

— Jag måste nog gå upp, säger jag. Synpunkter är alltid intressant. Tack så mycket.

Vid bordet möter jag den lilla aktrisens blick, en sekund håller jag fast dessa irrande ögon. Så vänder hon bort dem med något skälmskt utrop. Hennes knubbiga händer med sitt otal fula ringar fladdrar nervöst. Nästan skyggt ser jag på mannen, fet, slapp, pretentiös.

Jag ser ut genom fönstret, där

snön alltjämt faller i täta flingor. Och jag tänker på kvinnans berättelse. Män och åter män. Hon hade följt dem, just likt en tax, ett dumt, snällt djur och de i sin tur hade smekt och slagit henne. Och sparkat undan henne, när de tröttnat. Nu hade hon till sist hamnat hos den här.

— Axel är så snäll, säger hon tio gånger om dagen och spelar skälmskt med ögonen. Och när vi — utleda på detta tjat om orättvisa kritiker med dolska motiv ger honom en blick av matt förvåning ser hon ängsligt på honom och skriker nästan i falsett.

— Axel är så snäll. Axel är så snäll.

Jag tänker på min fru. Nu sitter hon kanske i röd morgonrock inom räckhåll för spegeln. Mot en bakgrund av vita flingor.

Och jag tänker på hennes ord.

— Till en större balkong, en ny kupa och till en annan karl. Du vill alltid göra henne fri till dej, aldrig med dej.

Jag funderar ett ögonblick över min avsikt. Med författarens fru. Och jag ser på kvinnan med andra ögon.

Är hon inte en guldfisk och en tam duva? — Det hjälplösa talet om den ”snälle Axel” syns mej som ett kuttrande med skräck under.

Stackars liten, som hon haft det. Underligt, att hon är som hon är, tänker jag, och ler till svar på ett av hennes små utrop. — Så ofta, som hon kastats från sin kupa och sprattlat på torra land.

Av vem har hon kastats? tänker jag och tittar nästan försagt på den tjocke, röde mannen.

Plötsligt får jag en känsla av att

å hennes ord.
balkong, en ny
nman karl. Du
ne fri till dej
ögonblick över
författarens fru
nman med andra
ldfisk och en
blösa talet
mej som
under.
hon hatt
non är som hon
ler till svar på
utrop. — Så ofta,
rån sin kupa och
land.
on kastats? tän-
r nästan försagt
de mannen.
en känsla av att

befinna mej i underligt sällskap.
Nej, jag skulle ogillat saken, om
den gällt andra levande varelser,
en yrkesgrupp eller någon av insti-
tutets tjänstemän.

Låt dem leva så i otrygghet,
och när det föll mej in bara säga
upp dem . . .

— Hur mår *Ert* kors då, säger
författaren plötsligt, och hans frus
ögon glittrar mot mej.

— Det är inget fel på henne,
säger jag. — Men jag bryr mig inte
om den röde konstnären. — Jag
ser på hans lilla taxbenta fru och
ler.

— Tyvärr har jag inte någon tid
att dricka kaffe i sällskapsrummet,
säger jag och fångar hennes blick.
Skall hjälpa min fru att konstruera
telegrafledning. Mellan plane-
terna Jorden och Mars.

När jag ser alla undrande ögon,
lägger jag till.

— Förlåt mej, det var ett slags
försök till skämt. Jag vill hjälpa
min fru med något, som är lika
förvånande.

a undrande ögon,

det var ett slags

. Jag vill hjälpa
got, som är lika

GLASET

6 *Neander Natljus*

Han
dem. I
direkt
affären
gojor,
ker" oc
skämts
kan ut
gubbe"
tergalan
och Ma
sa -
- Ifa
got på
Men
akvariet

1

Han har fått ett akvarium av fadern. Det kom på födelsedagen, direkt hemburet från den stora affären med alla sina fåglar-papegojor, som skriker "Klaara är vac-ker" och som, ifall kunden är nog skämtsam på tecken från ägaren kan utstöta — "dra åt skogen gubbe", sina sjungande små näktergalar och äckliga apor, som han och Margit fnissade åt och Margit sa —

— Ifall du lägger märke till något på dem, så säg ingenting.

Men längst stod han framför akvariet, stod där bara och tittade,

som han brukade göra på landet, ligga på magen invid bäcken och betrakta grodynglen i timmar.

Fadern i spatserkäpp beundrade tankspritt en näktergal och en fru med påskris i famnen gick förbi rutan. Hon gav gossen ett ömt tantgrin, apan i fönstret skälmska grimaser och stretade i väg mot blåsten.

Deras far sa:

— Du skall få se ett sånt där min gosse, fast inte i år. Jag tror, att vi väntar något år.

Han hejdade sig plötsligt. Aktrisen Julia kom förbi klädd i en blå kappa. Tant Julia kom alltid förbi. Och mycket riktigt. Fadern såg på klockan och sa:

— Jag måste ge mig av. Sen gav han en sedel åt Margit. — Inte har ni något emot att avsluta det här besöket på kondis, log han.

Det är längesen nu.

En dag kom akvariet med alger och underliga vattenväxter och på en lapp stod det.

”Till Lillebror från pappa och tant Julia.”

Deras mor tittade på lappen. Hon var nyss hemkommen från den bleke doktorn. Fick tårar i ögonen och skrattade på fel stället. I detta ögonblick skrattade hon.

Sen ryckte hon till och utbrast:

— Du måste vara rädd om det.

Jan blev nästan full i skratt. Annars behövde just ingenting aktas i hemmet.

Han har den på sitt nattduksbord på kvällen. Gardinerna har rullats ner och hela rummet är mörkt. Men kupan liknar en stor, sällsam jättelampa. Man har monterat in ljus i yttre ramen. Som

en tunn månskära lyser det på vattnet.

Ända tills i morse har kupan varit en hemlighet. Att ligga och betrakta fiskarna har känts meningsfyllt. Av större vikt än skolan, Fröken och kamraterna. De är något överkligt och tröttsamt.

Verkliga blir de först på aftonen. Ansikten och röster kan få ett liv då. I skymningen förs de innanför ett glas med vit ljusrand. Då kan pojken Selig lyssna och se på dem. — Som de vore alger och vattendjur.

2

Men i dag vecklade Fröken upp en plansch och sa:

— Alla här i klassen vet förstås, att det här djuret kallas för manet?

— Ja, skrek de alla och fnissade,

när hon blev nödd att ställa sej på
tå för att hänga upp den.

Och Ella-Britt Hannäs började
vifta med hela kroppen.

— Fröken, fröoken, skrek hon.

Jan såg på hennes ansikte underligt förstorat. Rosetten, den långa flätan, hennes vakna, sticande ögon.

Elsa-Britt viftar alltid så mycket. Häromdan viftade hon för att berätta om sin nye, lille bror. På hösten har hon röda äpplen med för att lägga på katedern. Om våren sätter hon in tussilago och snödroppar i en blå vas och ger Fröken. Fröken älskar Ella-Britt. Hon läser alla hennes uppsatser högt och säger, att hon är en *ovanlig* flicka.

— Vad vill du, sa hon nu och torkade sina handflator. Som de hade fått smuts ifrån planschen.

— Jo, sa flickan. Jag blev bränd av en manet i somras och det gjorde så ont. Och jag fick feber. Jag måste ligga en hel dag.

Alla stirrade på henne imponerat. Hon gned tillgjort på benet som fanns svedan ännu kvar och Fröken trutade med läppen, syntes helt till sej av medkänsla. Som ville hon störta ut på sina löjliga klackar och komma åter med salvor och förband helt ömt i famnen.

Från sin plats invid Karl den tolfte likfärd såg Jan på Ella-Brittas förstorade ansikte. Det sög honom till sej. Han ville röra på det. Han ville leka Pavlov.

Jan visste inte varifrån det kom — ett av hans plötsliga infall. Plötsligt knäppte han, den buttre, stele Jan med långfingret och ropade vildsint:

— Fröken, Fröoken.

Hon vände sej till honom och sa förvånat:

— Nå, Jan Selig, har du också blivit bränd av en manet?

Han kände sej överrumplad. Lusten att bringa Ella-Britta ur fattning tog bort all eftertanke. Nu stod han där helt stum. Plötsligt fann han sej.

— Jag kom att tänka på mitt akvarium, sa han.

Minst av allt väntade han sej denna reaktion från Fiendens sida. Hennes ögon bakom pincenén liknade en tacksam schäfers.

Ja, Fröken smålog mot honom, smackade med läpparna, vred sina händer och sa obeskrivligt förtjust.

— Ett akvarium, ett riktigt akvarium med alldeles levande fiskar?

Alla solade sej i hennes glädje,

vände sej om och såg på Jan med ny aktning. Ella-Britta var bortglömd, ohjälpligt distanserad.

Han blev illa berörd av detta. När klockan slog, rusade han ifrån alltihop. En blick av beundran från Ella-Brittis håll ökade hans brådskas.

3

Denna afton känner han inte igen sitt rum. Nej inte heller akvariet och dess bleka ljus över vattnet. Med sin nya välvilja har skolan kommit för nära tycker han.

Plötsligt vimlar det av Ella-Brittor och Fröknar i hans rum. Deras leenden drar honom till sej. Lukten från deras blommor vill kväva honom.

Var är nu alla väsen innanför den gröna kupan. Han vill som

förr ligga tyst och betrakta dem. Han vill lära sej allt om dem. Från sin utsiktsplats på andra sidan av ett glas. Men något tycks honom i ett svårt ögonblick ha brustit.

Några har trängt sej ut. Jan är deras byte. De fyller hans rum med ett hav utav söt välvilja. Inom kort drunknar han i det.

— Å, de skall frossa. En måltid i sås kryddad av dem själva.

Om han inte lyckas mota dem tillbaks.

4

Men hur skall Fröken veta något om Jan. I detta ögoblick knäpper *hon* tacksamt sina händer.

Hon minns senaste kollegiet, där den nye inspektorn med sådan

glöd talat om kärleken som all uppfostrans grundsten.

— Kärlek, bara kärlek, bästa kolleger. Den löser alla våra problem, är nyckeln till alla stängda barnahjärtan.

Men hon hade tvingats att se på sina grova knän. Att grubbla över klassens enda "tillstängda" barnahjärta. Den tjurige, tyste Jan Selvig, med sina kalla grå ögon som tycks iaktta allt på ett håfullt och föga barnsligt sätt.

Han får de mest underliga infall, är vårdslös och fördrömd. Ja, till råga på allt lider han av klenhet, som får den senile skolläraren att varje år rentav undersöka honom. — Ett utsökt offer för orgier av ömkan från den, som har dylikt i övermått.

Men det finns inget, som detta

underliga barn redan parerar så skickligt som ömkan. Han kastar den tillbaka, likt ett av Ella-Britts röda äpplen, delat på tvären och skändligen avslöjat, som maskstunget. Och i detta nya skick, kan gåvan hos givaren utlösa en irritation så het, att hon vill rusa ner och lugga pojken. Kanske för någon bläckfläck han gjort i förra veckan. Ja, vreden får henne att genant ofta ringa till barnets mor den vackra fru Selig med klagomål.

— Låt oss minnas Jesu ord om kärleken, hade inspektorn sagt. Den tror allt, den hoppas allt, den förlåter allt. Kollegiets andra Fröknar lyfte blicken mot honom likt en grupp diakonissor vid en invigning.

Men själv stirrade hon alltjämt i knäet. En ljudande malm och

klingande cymbal. Så bittert utestängd från den glättiga skaran.

... Hur skall denna Fröken, som i afton knäpper sina händer och tackar Gud för Jans så barnsligt näpna förtroende kunna veta något om *glaset*. Den hinna av ett svalt, tunt glas, som finns i pojken's inre.

En gång skall det kanske gå sönder. Men inte förrän kyla och avstånd blivit ett med hans väsen. Inte förrän han utan skydd kan hålla sina ögon rena från klibbiga vätskor.

Jan Selig för vilken lusten att se är starkare än all annan lust.

al. Så bittert ut-
glättiga skaran.
lenna Fröken, som
sina händer och
Jans så barnsligt
e kunna veta nå-
Den hinna av ett
som finns i poj-

l det kanske gå
e förrän kyla och
ned hans väsen.
an skydd kan
från klibbiga

vilken lusten att
all annan lust.

NATTLJUS

Hela
min sy
tidigt
- Si
mej, ja
veckor
mej fö
resten
Men ö
tid upp
ker att
skall b
sin sys
- Ja
Det
Beth. I
måga a

7 Neander

Hela dagen hade jag väntat på min syster Beth, som ringt mig tidigt på morgonen och sagt:

— Snälla, söta Annika, förlåt mej, jag har bestämt inte ringt på veckor, men jag kan inte komma mej för att gå till telefonen. För resten så ringde jag häromdan. Men det var upptaget. Det är alltid upptaget hos dej. Och jag tycker att det är lite löjligt, att man skall behöva beställa telefonkö till sin syster.

— Ja, visst, sa jag undergivet.

Det är alltid så med min syster Beth. Hon har en vidunderlig förmåga att sno och vrida på allting.

Likadant när hon knyckte mitt läppstift för två veckor sen. Ett märke som överhuvudtaget inte går att få tag på i Sverige. Jag var alldeles förtvivlad och letade som en besatt, och jag visste precis *var* i väskan jag lagt det. Läppstiftet kunde ju inte ha gått bort av sig självt.

Så en kväll, när Beth och jag varit på bio och jag hade glömt nyckeln, så letade vi efter en sten att kasta på jungfruns fönster. Plötsligt tog Beth fram något ur väskan och slängde på fönstret, en vit tingest, som gick i två delar, när det föll tillbaka mot den smutsiga, grusiga trottoaren. *Mitt läppstift.*

— Äsch, du har väl glömt det, när du var på pensionatet sist, sa Beth.

— Nä, sa jag, med betoning på

nä. Jag glömde det *inte* hos dej sist.

Jag hörde själv, att det låg något sorgset och uppgivet i min röst.

— Menar du, att jag knyckt det, sa Beth. Jag skulle inte kunna ha den färgen om jag fick betalt. För resten har jag tre stycken själv, och jag kan inte med dom där stora, klunsiga. Titta här ska du få se. Ett läppstift, två läppstift och *tre* läppstift.

I varenda por var hon förolämpad oskuld, och jag ryckte på axlarna och sa:

— Det är väl för sjutton inget att gräla om.

Men tro mig eller ej, var det inte jag som helt inställsamt strök henne över håret på kvällen och sa:

— Du är väl inte ledsen för det där, söta, rara Beth.

— Nä, det gör väl inte mej nåt

heller, sa hon generöst. Precis som det var *hon* som skulle förlåta mig.

Det är alltid likadant.

Hon står mig närmast av alla människor. Och jag tror inte att hon skulle kunna reda sig utan mig. Nä, det vet jag, för resten. För det var jag som klarade henne genom skolan, och det är jag som hjälpt henne att få studera och att reda ut allt trassel som hon kommer in i.

Men för att erhålla "nåden" att göra allt detta har jag blivit tvungen att gå som gick jag på lina över ett bråddjup. Jämt är det något som är fel, och vissa perioder är det inte en nyans i min röst som inte är "exakt lik någon gammal välgörenhetstants". Om hennes vänner får jag överhuvudtaget inte yttra mig. För jag har inte några som helst förutsätt-

ningar att förstå deras sensibla psyken. Gör jag bara den minsta anmärkning, ja, då kan hon plötsligt bli helt rasande. Hon säger, att min ton är familjär och att jag låter som en tant på kafferep, och att jag är så hopplöst dum, att det överhuvud inte går att tala med mig.

Precis så hade det varit, innan hon ringde häromdan. Och det hade sugit i mig av längtan efter henne. Fast jag själv har barn och familj, är det som hon stod mig nära på ett särskilt sätt. Ja, det är som hade hon vuxit in i mig och blivit en del av mig själv. Kanske just för att det alltid varit så mycket bråk mellan oss. Och det är som vore hon det inom mig själv, som jag alltid varit tvungen att behärska, hon är det lättjefulla, slarviga, fnittriga, hållningslösa

inom mig, som plötsligt kan sticka upp på den finaste bjudning och säga ting som gör alla ögon till stora, runda, fåniga tekoppar.

Ofta är det som jag inte kunde leva utan detta mjuka, ansvarslösa inom mig. Ja, som jag skulle kvävas, om jag inte visste, att någonstans fanns där en reträttplats, en hemlig väg, på vilken jag kunde smyga mig bort.

Och den morgonen, när Beth ringde, kändes det som jag på nytt fått kontakt med detta sällsamma, diffusa, som bor i mig, detta som liksom måste viska "jag är med dej", för att mina handlingar och rörelser, ja, hela mitt liv skall kännas som hade det någon mening.

Hon sa, att hon skulle komma tidigt på morgonen, och jag gick hela dan och väntade. Det var en blek marsdag, vi hade kvällen

innan haft bjudning och rummet var fyllt av tulpaner. Jag gick och gnlade för mig själv, radion var på och jag tänkte just ingenting. Jo, kanske detta: snart är det vår.

Men när Beth kom hade klockan redan hunnit bli mycket. Min känsla av glädje var förbi, barnen sov redan, det hade inte varit lätt att få dem i säng. När hon ringde på dörrklockan kände jag inget mer än vag irritation.

Hennes ansikte var mycket blekt, och jag tyckte att pupillerna syntes vidgade. Som hade hon blivit skrämmd. Hon hade blivit ännu magrare, men det klädde henne inte. Det var som alla hennes kläder blivit för stora.

I vanliga fall är jag säker på, att hon skulle ha märkt kylan i min röst och blivit så där hett ond, som hon kan bli. Men hon såg

bara litet tankfull och mycket barnslig ut. Herregud, tänkte jag. Hon är ju bara tjugu år. Allt krångel beror kanske inte på annat än det. Att hon är så förtvivlat barnslig.

– Vad du jämt har det vackert omkring dej, sa hon plötsligt.

Jag ryckte till helt överraskad och började med ens att skratta. Det var första gången som Beth berömt *något* i mitt hem.

– Du har väldigt söta barn också, fortsatte hon och rörde energiskt i chokladkoppen.

– Vill du låna pengar? undrade jag försiktigt.

– Du är intelligent också. Väldigt intelligent och energisk och vacker och välklädd och...

Men hon hade ännu inte slutat.

– Sluta nu, tiggde jag.

– Nu när du vet, att jag vet allt

det här, sa Beth oberörd, så kan du väl för sjutton *lämna mej i fred.*

Jag stirrade på henne och jag tänkte, att det kanske hänt något förskräckligt. Hon var annars inte dramatiskt lagd . . . inte på det här otäcka, löjliga sättet.

— Ta ett pulver och gå och lägg dej, sa jag hastigt. Du kommer bara att ångra dej tills i morgon.

Men Beth drog upp benen under sig i stolen. Hon höll sina båda händer runt chokladkoppen, som ville hon värma dem eller som vore den något magiskt ting, hos vilket hon sökte sällsam kraft.

Där fanns ett drag som av tidig vår över kvällen, denna blå ton, som alltid gör mig lite ängslig och odrägligt melankolisk.

— Herregud, sa jag, vem har inte låtit dej vara i fred.

— Ja, kanske du själv har gjort det, sa min syster Beth. Men du ser allt i ett annat ljus än jag, och det är som — som ditt ljus inte lät mej vara i fred. För jag tycker, att du ser allt i en sån där otäck dager — som de har på sjukhus — och jag vill bo i ett sånt där blått nattljus. Men plötsligt, utan varning, kan din dager liksom kasta sej över allt, som jag tycker om. Och då är det plötsligt som ingenting dög...

Så mycket hon talar, tänkte jag sömnigt. Det är ju i henne själv min skarpa dager finns. Liksom hennes blåa ljus finns i mig. När skall hon lära sig att tycka om mig utan att föra ett sådant liv?

— Nä, nu måste jag gå, sa Beth och slätade ut kjolen med en knycig rörelse.

— Du borde skaffa dej något

nytt ansiktsvatten, sa jag, när hon kammade sig framför spegeln i tamburen. Jag har funnit på ett bra märke. Du kan gärna få mitt...

Hon smålog hövligt emot mig.

— Jag skall resa bort en tid, sa hon. På landet — så jag tycker, att det är onödigt. Men ifall jag kommer tillbaka så... Tack skall du ha i alla fall...

Jag stod och såg på henne genom fönstret, när hon sneddade över gata. En liten ensam figur i vit trenchcoat bland lyktljus och lindar. Någonting inom mig fanns hela tiden nära henne. Tätt, tätt liksom en skugga. Vid kyrkan vände hon sig om ett ögonblick. Jag tyckte med ens, att skymningen föll in i rummet. Likt en kupa av milt, blått ljus. — Så ljuvt att låta sig vaggas in och föras bort.

Sakta stängde jag fönstret. Min

syster var redan borta. Ett ögonblick tänkte jag på, att så överfölls hon av den skarpa dagern. — Som hon kallade min. Och jag log för mig själv. Jag tänkte på att hon snart skulle komma tillbaks. Att vi alltid skulle följas åt. Som ljus och skugga.

dan borta. Ett öge-
ag på, att så överfull
karpa dagen. - Sin
min. Och jag log för
g tänkte på att han
komma tillbaks. Att
e följas åt. Som lju

AVSKED TILL FADERN

De
juli
bryg
färd

—
När
fullt
någo
på f
H
att f
lyss
E
ensa
ter
är n

Det är juli, en dag i början av juli och jag sitter ensam nere vid bryggan. Tjugusex år är jag och färdig dansös.

— Tjugusex år är ungt, sa han. När jag var tjugusex, trodde jag på fullt allvar, att jag inte dög till något. Att jag minst skulle komma på fattighus, sa han.

Han sa för resten mycket. Inget att fästa sej vid. Det är bäst att lyssna till som på dikter.

En dag sitter man i alla fall här ensam på en brygga med sina fötter i vattnet. Stenen vid badstugan är rund och avslipad.

”Precis som jag”, tänker jag och lägger mej på rygg. ”Avslipad är jag, just avslipad, och nu kan det börja.”

I skola har jag gått, men i morgon blir jag tjugusex, vore det inte värt att fira. Med krans, som på mössan i skolan.

Nu har du avlagt
din examen
och sen kan du börja Livet
som är en underbar tentamen

läste någon upp. Jag tyckte, att det lät vackert. Och det var skrivet för mej bara. Nu minns jag. Utav rådman Hannäs.

Han fick tårar i ögonen av rörelse, han med. Allihop satt de tårögda runt bordet och plötsligt mindes jag, att han älskat mamma i hennes ungdom.

Precis
Sen blev
stor nas
När v
mej intil
- 17
du snart
med sar
i rätten.
starkt o
som blå
En g
och gått
”Obegri
tryckte
och titt
smyg.
ett slag
jag förs
och ut
- Ja
säger p
kvar o
8 Neand

Precis då sa gubben "ungdom".
Sen blev han till sej, tog upp en
stor näsduk.

När vi dansade, så tryckte han
mej intill sej.

— 17 år, lilla Margit, tänk, att
du snart är kvinna. sa han. Precis
med samma röst han brukar ha
i rätten. Han luktade allt möjligt
starkt och hans ögon simmade runt
som blåa, vissna blommor.

En gång hade han varit ung
och gått utanför mammas fönster.
"Obegripligt", tänkte jag. Sen
tryckte han sitt ben mot min höft
och tittade runt på de andra i
smyg. Men på mej tittade han i
ett slags hemligt samförstånd, så
jag först blev varm i hela kroppen
och utan motstånd liksom.

— Jag måste ut och hjälpa Ester,
säger jag då. Men där står gubben
kvar och tittar efter mej, när jag

kryssar till dörren mellan paren. Då jag vänder mej om, står han där alltjämt med gapande mun och ett på en gång generat och lystet leende. Precis som leendet hos någon fyllbult vid en lykta.

Det är i vårens ljuva tid allting sker. I vårens tid, som jag tar min examen.

”Nu är det vår”, sjunger rådmann Hannäs jämt varje första maj.

Studentmössa på huvudet har de, och de är precis röda i ansiktet, klungan vid rådhusets trappa. Tjockt med gubbar, en av dem har taktpinne, och de bär vita mössor allihop. I vart ansikte finns en stor, öppen mun.

”Nu är det vår.” — Att inte deras röster spräcks.

*

— . . . Nej, jag hade det inte så, sa han. Var precis ensam. Gick med skolväska till och från skolan. Alldeles ensam. Vi pratade inte med varann hemma. Ibland måste jag höra efter, om jag hade någon röst. Stå och undra över, om det skulle höras, när jag talade.

De orden ungefär, sa han väl till varje kvinna. Men *om* dem, sa han ting, som lät underligt hårda.

— Han är sån, bara för han gick så ensam med skolväska i handen, och inte visste, om där skulle bli ord, när han ville säga något, tänker jag.

Men inte ljuger han för mej, så dumt det vore. Varför behöver han säga, att jag är den tredje kvinnan i hans liv, som varat dubbelt så länge som mitt.

Inte rör det mej, om jag är den första, tredje eller om han älskat

hundra. Han behöver inte alls älska mej.

Min far älskade Julia, mor älskade min far, och ingen av dem, tror jag älskade mej. Det kanske inte går och vad gör det. Behöver man tvunget älskas.

Själv har jag inte sagt "jag älskar dej" utom till två som kunde dansa — en gång för länge sen. Den ene var tandlös. Han kunde en dans, som jag ville kunna. Den andre söp visst och hade smutsiga naglar och skulle jämt dö av hjärtfel. Han kunde också dansa. — Sen minns jag inget mer om dem, än, att det var länge sen.

...Men han *måste* bestämt säga, att jag kan lita på honom.

Han säger det kanske till den lille, ensamme pojken, tänker jag. Jag är kanske den pojken i hans ögon. Eller också, säger han det till

en tjugusexåring, som inte trodde på sej själv. Över alla åren ligger han nu och viskar. "Du behöver inte vara rädd." — Han tror bara, att han säger det till mej.

Jag tycker om de orden. Som en dikt, en vaggvisa, nynnad av någon.

Vi sitter intill honom i det mörka rummet, hans barndoms rädde pojke och jag. Med hopkurade knän sitter vi och hör detta — "Du behöver inte vara rädd".

Jag känner inte barnet. Men plötsligt lyfts jag bort härifrån.

*

Jag är hemma igen, går av och an i en våning, tom på ljus och fylld av en disig november.

Vid bordet i köket sitter Jan Selig, min bror, med sitt bleka ansikte tryckt mot rutan. Ett tank-

fullt ansikte, en olycklig barndoms ansikte, min bror, Jan Seligs ansikte.

Nyss har vår far stängt dörren, lämnat oss för alltid med Julia, en rödhårig aktris. Vi hör alltjämt dörren slå igen, som hade vinden dragit upp den. Likt dörren till det övergivna båthuset vid kanalen öppnas den och slås igen, öppnas och slås igen.

När man går där nere skriker blåsten i ens öra, och det känns, som vinden skulle orka lyfta oss över haven. Ändå blir man inte fri från detta ljud.

Det var en sån dag i november, jag gick. Alltihop lämnar jag då. Och jag säger till min bror, att han inte skall vara rädd.

— Sitt här ett litet slag och vänta, säger jag. Det är bara något, jag ämnar söka rätt på.

I backen ner mot vattnet, vet jag, hur dörren alltjämt slår... Ja, jag ser min brors ansikte vävt ihop med glaset i rutan. Likt en isblomma eller som han vore etsad fast där.

Det är min far, jag vill leta rätt på. Ingen mer kan tända ljusen och lösa min brors ansikte från rutan.

Och medan jag sökte dansade jag.

Jag dansar på tå, runt, runt, likt en snurra.

Då förändras mina vänners ansikten. De flimrar för mina ögon, och när jag helt yr faller ner på mattan under vår trapets är de alla borta.

Mjukt faller jag i aktrisen Julias armar. Min far är bredvid och de skrattar båda.

Det är förstås bara ett ögonblick.

Och genom glasen i rutan stirrar två ansikten mot mej. I ett så litet ögonblick. Det är Jan . . . och Julias rival, min mor.

Som klistrade märken finns de på rutan. Inne är eldsljus och ute november. Mycket obehagligt är det. Likt en slags spökhistoria. De kan gärna försvinna.

Julia dansar bort i eldsljus och min far med. Ingenting syns på fönstret. Gudskelov.

Lärrarinnans man skyndar fram i löjliga triksåer och med vattenglas.

– Jag blev så väldigt yr, säger jag då.

. . . Han håller fast mina axlar. Äldre är han än någon, den staccakorn och så olyckligt kär i Dansen.

Men hon har inte älskat tillbaks.

En sorglig historia. Och så hon förstört den krakens liv.

Hela tiden har hon burit sej åt likt en gammal, tråkig och rik fru, som med konstlade medel vill hålla kvar en älskare. En ung och levande.

Hon ljuger för sina vänner, att han skickat henne blommor.

— Och vilka nätter, vi haft, säger hon. Men inga nätter finns och sina blommor har hon själv köpt.

Då blir hon grym för han inte älskar tillbaka. Stackars, elaka gumma. Sitt tjänstefolk kuschar hon, likt otäcka fruar i romaner med nån social tendens. — Där alla husflickor är vackra.

Hon skvallrar och gör intriger och sticker strumpor åt negerbarn eller åt sitt unga tjänstefolk. Hon smeker dem och säger:

— Titta en sån möda, jag gjort mej. Bär dem nu alltid på er och tacka mej. Det är jag som stickat dem.

Men i skymningen smyger de sej bort till dans, med strumpor av silke och kvinnan går till deras rum.

Hon känner lukt av parfym och ser lätta plagg slängda över stolar. Och i ett hörn ligger hennes strumpor. Som kastade dit med hånlöje. Då trycker sej kvinnan mot dörrgaveln och stönar av ilska:

— Det är tacken.

Sådan är vår lärarinnas man. Och alla ler vi åt honom. Som man ibland ler åt varje försmådd älskare. Livet är så rikt och det finns fler. Varför springer han då i just Hennes trappor.

Och frun, som lär oss "böj" och

”sträck” har han en gång lovat göra till dansös. Men han kunde förstås aldrig det. Nu är hon så besviken och ful och jämt skrattar hon.

Hon samlar på hundar och klär sej i skrikiga kläder. Ja, nu är hela hennes liv en kamp för att hålla sej uppe. Men linan hon går över är bara spänd i luften. Och själv är hon utan fäste och skrattar i en rymd utan syre. Hennes hår är stort och gult och vi kallar henne ”Bullan”.

... Där står han nu med sitt vattenglas. Min yrsel är inte borta. Plötsligt tycks mej som min far vänt åter.

Och han är ensam. Julia, aktrisen Julia, är inte med. Han räcker handen åt mej och jag följer honom. — Likt att följa någon i en dröm är det.

Men snart, snart är jag vaken.

Rummet, där jag nu finns är så litet och kyffigt. Och där går den olycklige, gamle dansören naken i rummet.

Han ler, inbilskt, tycker jag, och vill luta mej över kanten till hans säng och kasta upp.

När han somnat ligger jag helt vaken. Det är november ute med regn och tända lyktor. Bakom mej finns en lampa med broderad skärm. Jag är så trött och jag orkar inte tänka.

På den bruna väggen finns ett porträtt av henne, vi kallar Bullan och som lär oss "böj" och "sträck". Gryningen börjar komma och där far ljus och skuggor över tavlan.

Då tänder jag lampan och riktar den mot henne. Hon ler nu också. Det är "Bullans" leende och ändå inte hennes.

Jag rör vid honom intill mej, och
frågar:

— Hur gammal är hon där?

Han gäspar och svarar:

— Ja, låt mej se. Det var just,
då vi lärt känna varandra. När jag
skulle göra Bullan till dansös.

Plötsligt kräks jag. Jag kräks och
gråter, för att det inte går att hålla
tillbaka. Han är efter ett handfat.
Det finns strax intill. — Som visste
han om det alltihop, far där ge-
nom mitt värkande huvud.

Och jag vet just då, att han är
nöjd.

Inte någonsin har jag känt mej
ung, men just nu är det som en
gammal hämndsjuk kvinna stickat
ett fängelse av tusen grå maskor
till mej. Och jag vill vara i skym-
ningen bland de andra, vill smyga
mej bort till dans, höra musik och
känna säregna, ljuvliga dofter.

Det sjuka i mej vet, att han är glad. Glad över, att jag, som kan dansa piruetter och är helt ung ligger här nu som en besviken, sjaskig flicka. För ingenting, tror han, eller för en liten lustas fel.

Så bitter är han utav sin olyckliga kärlek, att ingen gammal, elak kvinna kan se på ting mer fult än han.

Underliga vägar, de låter mej vandra, min far och Julia, tänker jag. Här springer jag ju omkring på ödsliga marker och kan sjunka i varje ögonblick. Avskyvärt, det är vad det är.

I hela rummet finns tavlan. När klockan börjar lida mot gryning stiger jag upp och vänder på den. Sen faller jag i sömn.

Dan därpå, när vi efter många "böj" och "sträck" och många

piruetter dricker te i alkoven in-
till dansrummet ler plötsligt hon
vi kallar "Bullan" emot mej.

Och det är ett annat leende. Så
trist och ensamt. Så olikt leendet
på tavlan.

— Tänk, Margit Selig har för
vana att vända mitt porträtt, säger
hon. Hon skrattar sitt eviga skratt.

Och alla ser på mej. Alla lyfter
ner sina koppar och bara ser.

Jag vill springa upp och ropa.

Nej, nej, hon ljuger. Jag följde
min far och en tavla vändes plöts-
ligt. Det har ingenting med dem
att göra. Inbillar ni er då, att jag
ljuger?

Men tyst sitter jag. Jag möter
hans frus blickar. Och jag ser på
mitt ansikte i spegeln bakom. En
dag får jag det skrattet, en dag
går jag i skrikiga kläder och sam-
lar på hundar. En dag är jag utan

fäste och skrattar i en rymd utan syre.

... Inom mej finns nu ett stängsel av grå maskor. Jag ser mina vänner dansa bort i skymningen. Men jag söker dem aldrig. Jag övar bara piruetter.

Tar någons skuldra en gång emot mej ser jag noga efter. Tills det jag trodde vara min fars ansikte löses upp. Och jag ser, att det tillhör någon annan... En som kanske för mej till kyffiga rum. Där jag skall kräkas i handfat och stirra på tavlor. Ända fram till gryningen.

*

En afton finns han där ändå. Min far. Han viskar "var inte rädd." Fönstret i hans rum är öppet. Där finns inga tavlor med skräck i.

Men ibland talar han stygt om andra kvinnor.

Och då tänker jag han är sån, för han gick så ensam med skolväska i handen. Och för han inte visste, om där skulle bli ord, när han talade.

En afton dansar han bort med sin aktris. Varför skulle han inte det?

*

Men jag övar alltjämt.

Jag dansar på tå, runt, runt, likt en snurra. När jag sjunker ner tar inga armar emot mej. Då skrattar jag och övar igen. Nu gör jag dessa piruetter så snabbt utan att bli yr.

Kanske blir jag ändå dansös, tänker jag förundrad. Plötsligt vet jag, att detta är mycket viktigt.

Ibland driver jag runt stan. Går in på baletter och teatrar. Jag är ensam och ganska lycklig.

En gång möter jag en av dem.
Den siste. — Med sin aktris.

Då glittrar det för mina ögon.
Som förr i någon piruett. Snart är
de borta, tänker jag.

Men båda finns kvar. De har
inte försvunnit.

Jag ser på deras ansikten. Tätt
intill går jag.

Han ser villrådig och trött ut.
Han med sitt eviga "var inte
rädd". Och så oroligt tittar han
sej omkring.

Åt alla håll bugar de och nickar.
Likt danspar i en varieté.

Jag tänker ett ögonblick på all tid
som gått. Sen jag gick hemifrån.

Allt är så länge sen.

Hon är nu inte mer ung. Tant
Julia med sin skönhet. Inga crèmer
tar bort hennes rynkor. Kanske är
all elegans för omsorgsfullt vald.
Likt *hennes* framför mej.

Vår barndoms unga, övermodiga tant Julia. — En medelålders kvinna med konstlat leende och överlagda gester?

Men jag, Margit Selig är ung. Inte barn mer. Jag är också kvinna. — En som vill dansa.

Något rör vid min glädje. Är den ful?

Ack, dessa två. Inte rör de mig.

Jag får en lustig tanke. Kanske min far såg det i en dröm. Ett fönster i november. Med våra ansikten etsade fast som isblommor.

Och att dessa är ett svar.

Då lyfts jag bort.

I köket vid bordet sitter min bror, Jan Selig, kvar. Alltjämt slår dörren, öppnas och slås igen, öppnas och slås igen.

När jag kommer lyfter han sitt ansikte mot mej. Sitt alltför kloka lilla ansikte.

— Förlåt, att jag dröjde, säger jag då helt andfådd. Han hälsade, att vi inte mer skulle leta. Och han skickade oss *detta*.

Då är mörkret borta. Nu slår inga dörrar mer.

Det är juli, en dag i början av juli. Och vårt liv, min bror Jans och mitt, som en afton i november frös till rosor av is är nu vind, fjärilar och ljusa blommor. Vi har fått det tillbaka.

Någonstans finns Jan min bror.

Och jag som i morgon fyller år. Jag sitter här på en brygga. Ensam och glad med fötterna i det gröna vattnet.

ag dröjde, säger
ld. Han hälsade,
alle leta. Och han
7.
borta. Nu slår

dag i början av
, min bror Jans
afton i november
is är nu vind,
Nommor. Vi har

in min bror.
gon fyller år.
drygga. Ensam
terna i det gröna

HÄNDERNA

- I A
händer,
nom fö
ligt fått
underba
ligt kom
som förä
nytt. Ho
om de v
bonad,
nom töc
en gulb
att hind
na förv
bara för

— I Amerika har de konstgjorda händer, sa hon och tittade ut genom fönstret, som hade hon plötsligt fått syn på något nytt och underbart, ja, som om hon plötsligt kommit att tänka på något, som förändrade allt, och gjorde allt nytt. Hon smakade på orden, som om de varit en sentens på en väggbonad, ett ordspråk skimrande genom töcken av grå verklighet, likt en gulblek, motvillig sol ur stånd att hindra den koketta och allmänna förvissningen — si, hon lyser bara för mej.

— I Amerika har de konstgjorda händer, säger hon omigen, och denna gång har hennes röst stegrats, den åker upp i falsett, likt ett förtjust barn inför något tivolistånd.

— I Amerika har de konstgjorda händer. I Amerika har de konstgjorda händer . . .

Syster tittar upp en aning förväglet. Hennes ansikte är lugnt, vackert och kultiverat, kanske finns där något oroande, liksom överaccentuerat i själva lugnet, man finner det ofta hos kvinnor i hennes yrke — hon är sköterska på en psykiatrisk klinik — som om lugnet var ett tjockt, stelnat pansar, ett bihang till sköterskeuniformen. ”Här kommer syster Ella, iklädd uniform och fernissad med lugn.”

Klockan är inte mer än tio på

morgonen, men gården ligger som insvept i en tät dimma, ännu har inte natten släppt, likgiltig och alltför trött att ge sej av, håller den sej kvar där ute i parken. Ja, gårdskarlen har inte ens låtit släcka lyktorna. I allas ögon finns sömnen och natten kvar, det är som om ingen ännu vaknat, utom *han*, men fast han inte är lik någon här, så är det, som om han förstod och inregistrerade allt, han är inte illa berörd eller plågad, inte medlid-sam eller ens vänligt intresserad. Så tycks han fångas av det ögon-blick, han lever i, att varje attityd är honom något livsfientligt och främmande.

Den gälla rösten har slocknat, liksom utmattad och nu sitter de alla tysta, medan husan, en ny husa igen, håller i kaffe ur den tjocka, fula silverkannan. Char-

lotte rör sakta i kaffet, hon tänker på den sjukliga blekhet, som ligger över dem alla, som hade de kommit direkt från en utfestad natt utan att ens ha orkat tvätta sej. Deras händer rör sej osäkert och trevande. Margrets är bleka och smala, vackra ja, som allt hos Margret, men utan stadga. När man tar i dem känns de som fuktiga stjärkar, de ligger där bara, helt slappt — man bör akta sej att ta i för hårt, kanske bryts de sönder och blir en fuktig massa, om man inte är försiktig.

Mitt på bordet står nejlikor och syren i en tunn glasskål — deras förlovning är tre dar gammal nu. Tre dagar — liksom förlovningsreplikerna:

Pappa:

— Kära Charlotte och Magnus!
Min hustru, Charlottes mor, och

jag önskade oss alltid en son. Jag vet, att Charlottes mor ser oss denna dag och att hon, liksom jag, är lycklig över att få räkna dig som en av oss.

Magnus:

— Jag är också glad över att ha fått lära känna Charlottes familj. Hon har talat så mycket om sin far och syster. Vet du Margret, hon faktiskt *skröt* om dej, jag blev riktigt otålig, det fanns inte en skönhet i varken Uppsala eller Grenoble, om vilken Charlotte inte sa: "Å, ja vars, men då skulle du se Margret!" Till slut tog jag med henne på en film med en sällsynt vacker, rysk aktris. Och när vi kom ut sa Charlotte erkännamt: "Hon är faktiskt en smula lik Margret."

Pappa:

— Margret och Charlotte har

alltid varit så goda vänner. Ja, i själva verket har Charlotte varit som en mor för Margret, inte sant? Det är lustigt — Charlotte skulle alltid hålla sin syster i handen. Hur många gånger har jag inte stått i övre hallen och sett dem traska i väg som barn . . .

— Vi skall alltid hjälpa varann, ser du, för vi är brodrar, sa Charlotte en gång, när hon inte ens kunde tala rent. Vet Magnus, jag vet, hur snillrika de där orden syntes mej och så underligt trösterika. — Vi skall alltid hålla ihop, ser du, för vi är brodrar. Och jag minns Margrets röst — och du skall alltid hålla mej i handen.

Hon lyfter blicken över Margrets huvud, där ute möter henne landskapet, en teckning i svart, brunt och vitt, snön ligger kvar i fläckar över de stelfrusna åkrarna

och en svartblå skorpa är kvar
över vattnet.

De stod på altanen förlovnings-
kvällen. Plötsligt blev Magnus
lyrisk och sa:

– Jag älskar en flicka med
svarta ögon, som alltid får en
skorpa av is över sej vid känsliga
tillfällen, i synnerhet om aftonen,
när vi skall gå till vila och mitt
hjärta viskar: ”Dröj kvar du enda
och ljuva, dröj kvar hos mig!”

– Det lät väl vackert, log han
belåtet.

Hon skrattade uppskattande:

– Det är intet emot mej. Jag är
lik det där trollet, som ville äta upp
sin själs älskade. Sen skulle jag gå
omkring med hans värme i mej
och orka med precis allting och
aldrig vara rädd för någonting.
Tycka, att det är precis lika roligt

att leva, som *han* tyckte, innan jag åt upp honom.

Hon var så glad den kvällen. Allt hade ju gått bra. Margret och fadern hade inte skrämt honom och när de hade gått runt ägorna på morgonen, så hade hon tänkt: Magnus förstår, han förstår, hur mycket allt det här betyder för mej. Jag behöver inte vara rädd, att han inte skall förstå.

Och när han frågat:

— Vilket år blev Margret sjuk?
så hade han inte blivit illa berörd utan svarat:

— Har jag inte berättat det?

Nu reser sig alla från bordet och fadern knäpper sina händer.

Margret biter sej hjälplöst i läppen. Hon står villrådigt kvar vid sin stol, som undrade hon över, vart hon skulle ta vägen.

– Nu skall fröken Margret och jag gå ut, säger sköterskan.

I detta ögonblick finner Charlotte hennes röst alltför outhärdlig, ja det luktar illa om den, luktar tjänstefolk, som tar se ton, tänker hon rasande.

– Jag hoppas, att syster först tar reda på, om fröken Margret har *lust* att gå ut! säger hon överlägset. Kan vi inte lika gärna gå in till mej och prata en stund, Margret?

Men Margret skakar på huvudet. Hennes ögon är främmande och likgiltiga och det värker till inom Charlotte. Just nu känns det som om systemen hade lyft de där smala och kraftlösa händerna och givit henne ett slag i ansiktet.

– Margret blev sjuk tredje året i flickskolan, hade hon sagt. Hon var ju så omtyckt med sitt mjuka,

litet hjälplösa sätt. Men hon brydde sej inte om någon annan än mej. Hon vakade svartsjukt, kunde inte sova, om jag var ute en kväll, och gick jag bort med någon kamrat, ja, bara till tandläkarn, så visste jag, att hon satt i sitt fönster och följde mej med blicken, tills jag var utom synhåll.

– Och hur gick det sen?

– Hon försökte strypa mej, en natt. Jag hade varit på gymnasistbal, ja, hon var själv bjuden, men hade sagt nej. När jag släckt ljuset och nästan sov, så var hon plötsligt vid min säng och... Jag levde i en ständig rädsla, ser du. Inte förstod jag, att detta var en sjukdom, jag begrep ju bara, att hon älskade mej. Det var likt en mar-dröm med eviga gräl och försoningar, som om vi varit ett älskande par. Och alltid, när vi blivit

vänner
"vi ska
brodra
alltid
Nu
henne,
– K
ensam
Magnu
och ta
Hon
och f
kvällen
kysste
hon pl
traktat
vänt s
dörren
get hä
ryggat
in på
sprang
förskrä

vänner tog hon min hand och sa
”vi skall jämt hålla ihop för vi är
brodrar, du och jag och du skall
alltid hålla mej i handen”. —

Nu står de alla och väntar på
henne, Charlotte.

— Kan inte du och pappa gå ut
ensamma, säger hon. Vet du
Magnus, jag är *tvungen* att skriva
och tacka faster Louise.

Hon går sakta uppför trappan
och förbi altanen. Förlovnings-
kvällen, när hon och Magnus
kysste varann god natt, så hade
hon plötsligt känt, att någon be-
traktade dem. Häftigt hade hon
vänt sej om, och där bakom glas-
dörren, i nattlinne och med utsla-
get hår, stod Margret. Hon hade
ryggat tillbaka och snabbt sprungit
in på sitt rum, och när Charlotte
sprang efter, så hade hon stirrat
förskrämt på henne och viskat de

underliga orden — åter och åter igen:

— I Amerika har de konstgjorda händer, i Amerika har de konstgjorda händer.

Dörren till Margrets rum står öppen, hon lyder en plötslig impuls och går in, allt är sej likt, bokhyllan, tavlorna, den stora teddybjörnen, ting, som Margret förälskat sig i och troget sparat genom åren, den lilla tavlan med korsstyggn på stramalj, som hon, Charlotte, har sytt, och det gräsliga änglahuvudet av gips med avslagen näsa. — En amerikansk tidskrift ligger vårdslöst slängd på hennes bädd, Charlotte tar upp den och bläddrar förstrött.

I Connecticut har en ung läkare med tanke på alla de patienter utan anhöriga och vänner, som belamra sjukhusen konstruerat en

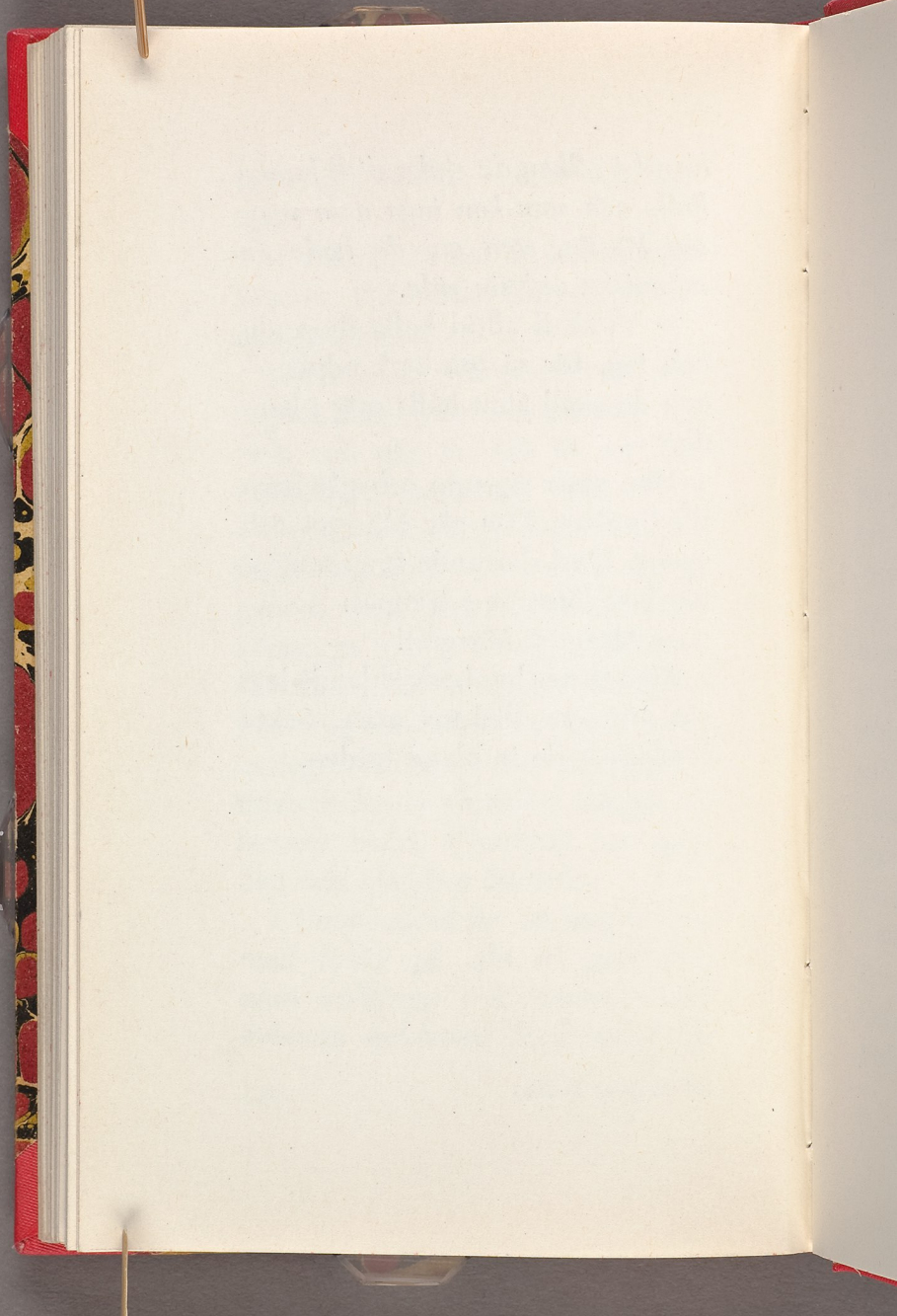
hand i vilken de sjuka skall kunna hålla och som kan inge dem samma känsla, som om de hade en människa vid sin sida. —

— Vi skall alltid hålla ihop, du och jag, för vi två är brodrar, — och du skall jämt hålla mig i handen —.

Hon reser sig upp och går fram till fönstret. Där går Margret och syster. Med darrande fingrar öppnar hon fönstret och ropar:

— Margret, Margret!

Men syster har beskyddande lagt sin arm om flickans axlar. Sakta försvinner de in bland träden.

RÅTTAN

På
han p
över
kvinn
nor.
berus
en hä
att de
var de
Kar
han. C
gick n
Re
igen
flicka
kinde

1

På kvällarna i skolhushållet skrev han poesi. Ibland funderade han över varför. Poesi var ju som kvinnor. Han kände redan kvinnor. — Förrädiskt, pladdrigt och berusande. Men omöjligt att finna en hållhake på. På kvällen sa de, att de älskade en. Och i gryningen var de borta.

Kanske Loke var poet, tänkte han. Och hans första tanke. — Den gick nog på vers.

Redan i sista klassen slog han igen sin Tegnér. Och han strök flickan i bokhandeln vänligt över kinden.

— Nu hinner jag inte träffa dej på en tid, sa han. Det är en del, jag skall göra.

Han var ljus och glad. Men ibland föreföll han avlägsen. Han verkade att förstå allt. På ett tankfullt, vemodigt sätt. Som han ibland vore tyngd av sin kunskap och skyggade som inför ett hårt ljus.

Nu läste han annat än dikter. Han skrev, tänkte och drömde i siffror. De öppnade hemliga rum. Han såg in i världar, dit aldrig någon kvinna fört honom. Då kände han sej lik Aladdin. Intill sov alla. Men han ägde både ring och lampa och var herre över tusen världar.

När gryningen kom föll han i sömn med sitt huvud över boken. Hans bröder skrattade. System, som älskade honom rörde blygt vid hans hår.

Han tittade frågande upp och smålog yrvaket.

Men någonting levde kvar i honom. Som drömmar fyllda av musik. Då kände han sej lik en tiggare, en galen skraddarson. Timmarna fyllde honom med otålighet. Som de hindrade något.

Han skrev till professorer och lärde. De svarade aktningsfullt. En dag skulle de bli hans lärare. Tanken ingav honom undran.

En dag tog han sin examen. Med skolans högsta betyg. Ingen satte sej till motvärn. Nä, alla var eniga.

Strax efteråt for han hem. Och sen till universitetet.

Modern packade hans väskor. Likt systemn älskade hon denne mest.

De väntade ofta på brev. Nästan alltid. När de satt vid fönst-

ret och såg ut över skogen tänkte de på honom. Men ingen av dem talade mycket.

Han lärde mer och mer. Hans lärare var nu hans vänner. Han gav själv kunskap i utbyte.

Nätter igenom arbetade han. Jag måste lära, tänkte han. Det skulle behövas många liv. Och jag äger bara ett.

Ingenting hördes i rummet. Jo, en natt. Fram emot våren. Det var då allt började.

Han visste, att där fanns något. Plötsligt såg han henne. Det var en råtta. En stor, lugn, fet råtta.

Då blev han lite obehagligt berörd. Rummet var billigt och kallt. Ute fanns en bakgård med tunnor.

Han ville jaga ut den. Men rättan föreföll nästan tam. Hon var ett vidrigt djur.

Till sin fasa såg han, hur hon

åt ur högen med tabeller. Flera års möda. Han slog hetsigt till. Men råtтан stannade. Hon växte och blev större. Det skulle vara löjligt att söka jaga ut henne.

Han kände ingenting mer än vanmakt. Och han såg, hur hon sakta åt upp det. Allt, som skulle blivit hans livsverk.

Det var en lättnad, när råtтан hunnit sista bladet. Så sjuk och förtvivlad var han. Han visste sej nu ha upplevt Helvetet. Allt lidande borde väga lätt sen.

Han tog sin penna. Vilde börja på nytt utan att låtsas märka. Men såg till sin rädsla, att ingen tanke nådde fram. De hann se ljuset bara. Och sen åts de upp av den giriga, feta råtтан.

Allt detta höll på i veckor. Utpinad och förstörd gav han sej bort. Hem till sin mor och syster.

De såg honom aldrig glad. Ensam i sitt rum satt han och stirrade. Ensam gick han i skogarna. Hela tiden följde råttan. Han tänkte aldrig på det, han älskade. Just det ville hon äta.

Systemen var inbunden och vek. Hon grubblade över honom. Hon låg vaken för hans skull. Å, den vidriga råttan, tänkte hon. Kunde han inte ta mej i stället.

En afton mötte hon en kamrat i skogen. En smal, mörk flicka. Hon kunde dansa och skrattade mycket. Systemen visste knappt mer.

De två slog följe.

Brodern såg upp plågad, när de kom. Gästen skrattade åt allt.

Plötsligt var där som ett tryck lossnat. Den försvann i en rök, hans råtta. Och nu skrattade han. Ovant först. Men om en stund som

han inte gjort annat. Inte på det sista halvåret.

Systemen hörde det nerifrån trappan. Borde ju känna sej glad. Men hon kunde inte.

En dag gick hon längs ån. Skymningen hade kommit. Hon såg på alarna. Hur de doppade sina blad i gyttjan. Plötsligt tänkte hon på all vända, som rann ut i tystnad.

Det var höst ute. Hon såg ett träd få gestalt. Bli till skogsfrun. Dess ögon glittrade. En oro grep tag i systemen. Hon sprang hem.

När de gifte sej var hon tärna. På var sida om altaret fanns björkar. Under vigseln höll flickan buketten.

Hon stirrade på bruden. Gestalten blev plötsligt annorlunda. Ett skogsrå med glittrande ögon. Slöjan låg som ett dis mellan björkarna.

Man hörde sällan av honom. System gick ofta till vattnet. Hon tänkte sjuka tankar. På alla som bodde i dy. Hade dy i sej och dy utom sej. Det fanns inte ord för sådant, tänkte hon. — Man kunde lika gärna tiga.

Han såg ingen råtta mer. De bodde i en liten stad. På översta våningen vid en trädgård. Längs kanalen, som flöt genom stadens mitt växte alar.

Ofta såg han i vattnet. När han kom hem från sitt arbete om aftonen. Lyktljusen glittrade ur dess botten.

De hade fått barn. Och ett umgänge, som var dyrt. Han kände sej ofta trött. Den plats på bank, som vänner hade ordnat in-

gav honom leda. Hans inkomster var inte stora. Numer visade hustrun ett tydligt förakt.

Han tänkte ibland på sin ungdom. På dess dygn av välbehag och mening.

En gång gick han upp på vinden. Han tog några häften ur en kista. Smög dem likt en tjuv till sitt arbetsrum. Innan han öppnat dem knackade någon.

Hustrun stod vid hans sida.

— Dylikt hinner du, skrek hon. Men din familj kan svälta. Ditt ansvar rör dej inte.

På nytt grep vanmakt honom. Mer outhärdlig än förr. Han mindes plötsligt Råttan. I tio år hade den inte synts till. Ändå hade den inte lämnat honom ett ögonblick.

Det korta avbrottet före giftermålet bara. Sen dess . . . hade den inte följt honom i varje ögonblick.

Osynlig nu... listig... ständigt gnagande.

Den måste finnas i rummet. Han kände lukten, hörde den. Och han ville åter jaga ut den. Slänga vad som helst på detta grymma, vidriga djur.

Men i rummet stod bara hust-run. Å, kunde hon försvinna. Lämna honom ensam bara ett ögonblick. Han höll fingrarna mot sina öron. Han blundade, som för att inte behöva se. När dörren slog igen gömde han sitt huvud i händerna.

All ro var borta ur honom. Efter några ögonblick tog han på rocken. Han gick längs kanalen. Det gröna vattnet, gyttjan och alarna fick honom att tänka på hemmet. Han grubblade över sin släkt. En lång, tyst rad av människor.

Plötsligt fick han syn på en

flicka i b
i gyttjan
alarna.
han. Flic
Vinde
lugn kor
på blom
tanke. S
kan. —
Till f
vaken.
på hem
ändrad.
fet rätt
Han
glaset v
Där
Men bl
... D
Han fi
Och
vackra

flicka i blå klänning. Hon gick där i gyttjan. Letade blommor intill alarna. Mitt i sin förtvivlan log han. Flickan var ett av deras barn.

Vinden gav plötslig svalka. Ett lugn kom på honom. Han tänkte på blommor ur Lethe. En lustig tanke. Sen ropade han till sej flickan. — De gick hem tillsammans.

Till fram på natten låg han vaken. Hustrun sov. Han tittadt på henne. Plötsligt var hon förändrad. I sängen andades en lugn, fet råtta.

Han vände sej bort. Dricks-
glaset var fyllt med kärarvioler.

Där luktade råtta i hans rum.
Men blommor också.

... Dess lukt och gnagningar.
Han fick lära sej.

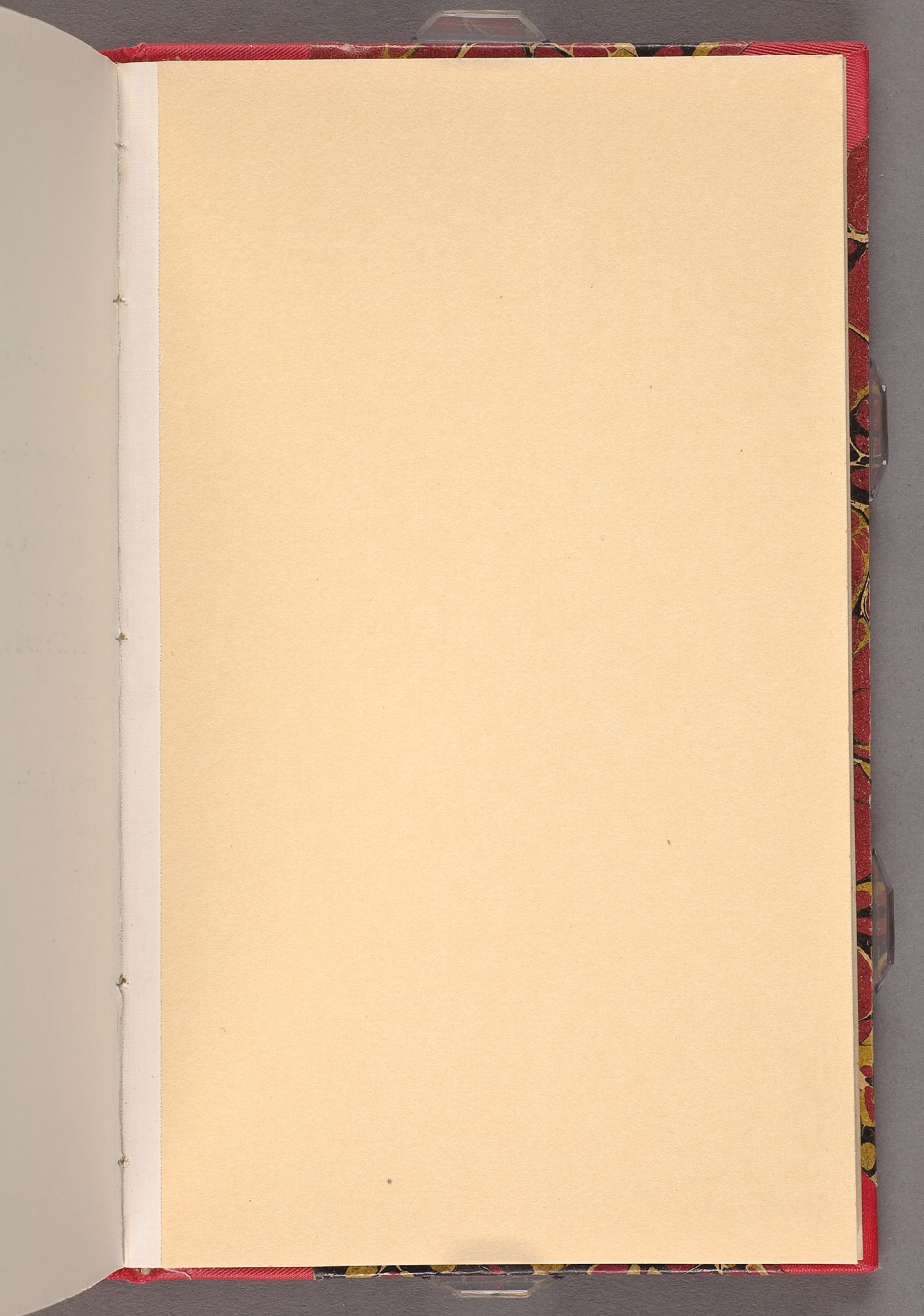
Och han måste finna kärarvioler
vackra.

Histori
Doft a
Modell
Kenne
Tête à
Glaset
Nattlj
Acske
Hände
Rättan

INNEHÅLL

<i>Historien om Julia</i>	7
<i>Doft av jul</i>	23
<i>Modell i lökfrisy</i>	35
<i>Kenneths mor</i>	51
<i>Tête à tête med Lysistrate</i> ..	63
<i>Glaset</i>	83
<i>Nattljus</i>	97
<i>Avsked till fadern</i>	111
<i>Händerna</i>	135
<i>Råttan</i>	151

1171

Eva Neander

har redan med de tre små volymer hon utgivit — en roman, en novellbok och en diktsamling — hunnit få sin egen profil bland våra yngre diktare, profilen av en skygg och sensibel diktarinna som med utsökt artistisk känslighet och öppenhet utformar sina djupa och ångestfyllda reaktioner inför livet.

I sin nya novellsamling "Nattljus" har hon sammanfört ett antal prosaskisser, de flesta starkt personligt färgade liksom allt vad hon skriver. Flera av dem handlar om barn och deras problem, ensamma, inkrökta, känsliga barn, hämmade av någon stark upplevelse som kommit dem att sluta sig inom sitt skal, så att de endast kan nå verkligheten som genom en skiljemur av glas. I andra tecknar hon skugglika men ändå sällsamt levande porträtt av den värnlösa och överkänsliga kvinnotyp, som ängsligt skyggar tillbaka inför livets realiteter.

Eva Neander har med sin nya novellsamling än en gång bestyrkt att hon är en författarinna med en ovanlig och starkt fångslande begåvning, inte lik någon annan i vår moderna litteratur.

Av *Eva Neander* har förut utkommit:

DIMMAN. Roman. 1946. 3: 75.

STADEN. Noveller. 1947. 3: 50.

DÖD IDYLL. Dikter. 1947. 3: 50

BONNIERS

Pris: 5:75